

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

David Peikrt
Mezinárodní sportovní arbitráž a řešení sporů
Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Mezinárodní sportovní arbitráž a řešení sporů* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 118 152 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 31. ledna 2023

Podpis:

Poděkování

Tímto děkuji vedoucímu diplomové práce, JUDr.Mag.i. Michalu Malackovi, Ph.D., MBA, za vstřícnost, odborné vedení a cenné rady, které mi po celou dobu poskytoval.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1. Sport a právo	9
1.1 Pojem tzv. sportovního práva	9
1.2 Mezinárodní sportovní právo	10
1.3 Sportovní normy jako pravidla chování	12
2. Mimosoudní řešení sporů ve sportu	14
2.1 Využití mediace při řešení sporů ve sportu	15
2.2 Konciliace a obdobné metody	17
2.3 Rozhodčí řízení ve sportu	18
2.3.1 Vymezení rozhodčího řízení	18
2.3.2 Mezinárodní rozhodčí řízení	19
2.3.3 Rozhodčí řízení ve sporech z hráčských smluv	20
2.4 Specifika řešení dopingových případů	21
3. Mezinárodní sportovní arbitráž	24
3.1 Organizační struktura CAS	25
3.1.1 Arbitrážní divize	26
3.1.2 Odvolací divize	27
3.1.3 Antidopingová divize	27
3.1.4 Ad hoc divize	28
3.2 Právní aspekty CAS	28
3.2.1 Výhody švýcarského práva	30
3.2.2 Rozhodčí řízení ve Švýcarsku	31
3.2.3 Lex arbitri a rozhodné právo ve věci samé před CAS	32
3.3 Problematika pravomoci a nestrannosti CAS	35
3.3.1 Založení pravomoci CAS	35
3.3.2 Rozhodnutí o pravomoci	36
3.3.3 Způsob jmenování rozhodců CAS v kontextu jeho nezávislosti a nestrannosti	36
4. Švýcarský federální tribunál a právní záruky před CAS	39
4.1 Problematické aspekty pravomoci CAS	39
4.1.1 Přezkum příslušnosti orgánů FIFA, rozhodnutí ŠFT 4A_346/2021	40
4.1.2 Doložka ve stanovách FIFA neznamena automaticky pravomoc CAS	41
4.1.3 Povaha rozhodčích doložek obecně	42
4.1.4 Praktické důsledky rozlišování typu rozhodčího řízení	44

4.2 Nestrannost a nezávislost CAS, právo být slyšen	44
4.2.1 Možnost námitky nestrannosti rozhodce CAS před ŠFT	45
4.2.2 Nezávislost CAS na FIFA	46
4.2.3 Právo být slyšen	47
4.3 Shrnutí přístupu ŠFT.....	48
Závěr	50
Seznam použitých zdrojů.....	52
Abstrakt	58
Abstract.....	59
Klíčová slova	60
Key words.....	60

Seznam použitých zkratek

AAA – American Arbitration Association

ADR – Mimosoudní metody řešení sporů

CAS – Mezinárodní sportovní arbitráž

CBA - Kolektivní smlouva NBA

ESLP – Evropský soud pro lidská práva

EU – Evropská unie

FIFA – Mezinárodní federace fotbalových asociací

FIM – Mezinárodní federace motocyklistů

FOV – Francouzský olympijský výbor

ICAS – Mezinárodní rada arbitráže pro sport

IIHF – Mezinárodní federace ledního hokeje

IPRG – Švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém

Kodex CAS – Code of Sports-related Arbitration

MLB – Major League Baseball

MOV – Mezinárodní olympijský výbor

NBA – National Basketball Association

NFL – National Football League

PSC – FIFA Players Status Committee

RozŘ – Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

SDEU – Soudní dvůr Evropské unie

ŠFT – Švýcarský federální tribunál

TPO – Third party ownership

WADA – Světová antidopingová agentura

ZGB – Švýcarský občanský zákoník

ZPO – Švýcarský občanský soudní řád

Úvod

Tématem diplomové práce je “Mezinárodní sportovní arbitráž a řešení sporů”. Při volbě tématu jsem vycházel především z toho, že se sportu celý život věnuji, a po studiu by pro mě propojení sportu a práva mohlo být zajímavou možností. Sportovní právo je poslední dobou poměrně dynamicky se rozvíjející oblast, která nabízí řadu zajímavých témat pro zpracování. V posledních letech se objevuje stále více publikací a odborných prací souvisejících s tématem sportovního práva, přesto problematika řešení mezinárodních sporů ve sportu a Mezinárodní sportovní arbitráže poskytuje řadu oblastí, které doposud tolik pozornosti nedostávají.

Diplomová práce se zabývá právní regulací a řešením sporů v oblasti světového sportu, a to se zaměřením na činnost Mezinárodní sportovní arbitráže. Význam sportu v souvislosti s jeho postupným vývojem dlouhodobě roste. V současné době můžeme sport považovat za nedílnou součást společnosti, která zasahuje do značného množství oblastí společenského života. Sport byl vždy významnou součástí lidské společnosti, teprve svou postupnou profesionalizací a zvyšujícím se obchodním vlivem, se ovšem začal týkat stále více sfér života, což sebou neslo potřebu zvýšené pozornosti právního prostředí. Od počátku sportovního soutěžení tu bezpochyby byla sportovní pravidla, která regulovala sportovní činnost. Tato pravidla pak musela reagovat na neustálý vývoj sportovního prostředí a výsledkem toho je současná podoba sportovního světa. K historicky typickým problémům s dopingem, sportovními pravidly nebo výsledky, přibyl zřetelný finanční aspekt sportu. Takový charakter sportu sebou přináší řadu problémů, od velkého množství zúčastněných subjektů, jejich velmi často rozdílných zájmů, až po značně rostoucí důležitost sportovních výsledků. Při takto vymezené podobě sportu je patrné, že se jedná o ideální oblast pro vznik konfliktů. Tyto spory jsou řešeny na vnitrostátní úrovni zejména uvnitř jednotlivých sportovních organizací, na mezinárodní úrovni pak má významné postavení Mezinárodní sportovní arbitráž.

Při psaní práce je čerpáno ze široké škály zdrojů, včetně množství zahraniční literatury. Na dané téma je možné vybírat z řady monografií, starších i velmi aktuálních. Dále jsou využity odborné články z oblasti sportovního práva, z internetových zdrojů pak oficiální webové stránky jednotlivých organizací a asociací. Poměrně podstatnou část zdrojů představují internetové publikace a právní dokumenty, ať již dokumenty mezinárodních organizací, nebo například stanovy národních a nadnárodních sportovních asociací. Nedílnou součástí zdrojů tvoří také některé tuzemské a zahraniční zákony, judikatura, zejména pak výsledky rozhodovací činnosti Mezinárodní sportovní arbitráže a Švýcarského federálního tribunálu.

Co se týká výzkumných otázek a cílů práce, tak jedním z cílů diplomové práce je poskytnout pomocí deskripce a analýzy ucelený pohled na způsoby řešení sporů ve sportu na mezinárodní úrovni s tím, že cílem hlavním je zaměřit se na činnost Mezinárodní sportovní arbitráže, zejména s ohledem na její pravomoc a záruku některých práv, jako i na vliv švýcarského právního řádu. Výzkumné otázky se tak týkají problematických aspektů rozhodování sportovních sporů a Mezinárodní sportovní arbitráže, konkrétně, zda (i) *současný systém rozhodování sporů dostatečně odráží specifikum mezinárodního sportovního prostředí?* (ii) *zda je dána pravomoc Mezinárodní sportovní arbitráže?* (iii) *zda činnost Mezinárodní sportovní arbitráže naplňuje vybrané atributy práva na spravedlivý proces?*

Diplomová práce je rozdělena celkem do čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na vymezení samotné problematiky propojení sportu a práva, mezinárodnímu rozměru dané oblasti a sportovním normám. Následně je věnována pozornost způsobům řešení sporů, výhradně mimosoudním řešením sporů ve sportu. Na druhou kapitolu pak navazují další dvě části práce, které se již týkají vlivu švýcarského právního řádu a jeho komparace s pravidly Mezinárodní sportovní arbitráže, činnosti Mezinárodní sportovní arbitráže a problematických prvků, zejména pravomoci a nestrannosti.

1. Sport a právo

Podrobněji vymezit a charakterizovat sport jako takový by pro práci bylo nadbytečné, přesto je vhodné v krátkosti k danému pojmu uvést několik jeho znaků. Sport bývá obecně definován jako určitá pohybová činnost, která má předem stanovená pravidla či kritéria. Součástí sportu by také mělo být poměrování výkonů, respektive výsledků, v takovém případě můžeme mluvit o soutěžním charakteru té které konkrétní aktivity.¹

Sport dnes zasahuje do značného množství oblastí společnosti a promítá se do sfér každodenního života. Nelze proto dnes na sport nahlížet pouze jako na zábavu řízenou autonomními pravidly, jejichž dodržování má v pravomoci určitá sportovní organizace. Svým obchodním vlivem, ekonomickým rozmachem a mediálním vzestupem, se totiž sport zcela přirozeně dostává do popředí zájmu řady jiných oblastí, včetně práva. Na tuto skutečnost upozorňuje Kubíček, jenž tvrdí, že: *“Oblast sportu, stejně jako všechny oblasti společenského života, nemůže fungovat v současném světě pouze jako svébytný celek bez vnějšího ovlivňování jinými systémy, zejména právem.”*²

Na silné propojení sportu a práva upozorňoval již před více než 20 lety Beloff: *“...právo zasahuje do mnoha aspektů veřejného i soukromého života...”*³ Dále podotýkal, že abychom mohli hovořit o sportovním právu, tak je třeba více, než tvrzení o existenci zákonů ovlivňujících sport.⁴

1.1 Pojem tzv. sportovního práva

S určitostí lze konstatovat, že sportovní právo, respektive právní regulace sportovního prostředí, je dnes nedílnou součástí fungování sportovního světa. Zatímco o právní regulaci ve sportu či právu ve sportu panuje shoda, sporné zůstává, zda můžeme mluvit o sportovním právu jako takovém, nebo dokonce sportovní právo označit za samostatné právní odvětví.

V otázce existence a správného vymezení sportovního práva historicky spatřujeme řadu teorií a názorových proudů. Na jedné straně jsou právníci, kteří pojem sportovního práva odmítají a hovoří spíše o právní regulaci sportu, právu ve sportu apod. Na straně druhé pak názorová skupina, podle níž je možné o existenci sportovního práva hovořit.⁵ Tyto protipóly začaly být zřetelné již počátkem 90. let minulého století. Mezi nejvýznamnější odpůrce užívání

¹ MAISNER, Martin a kol. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1

² KUBÍČEK, Jiří: *Sport a právo*, Masarykova Univerzita, Fakulta sportovních studií, 2012, s. 69

³ BELOFF, Michael a kol. *Sports Law*. Oregon: Hart Publishing, 2000, s. 1

⁴ BELOFF, Michael a kol. *Sports Law...*, s. 2 - 3

⁵ PAULY, Jan. *K základním otázkám tzv. sportovního práva*, Právnícké listy, 2018, č. 2, s. 8–9 [cit. 1. listopadu 2022]. Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/31261/1/Pravnicke_listy_02_18-2_Pauly.pdf

termínu “sportovní právo” patří Edward Grayson, který ve své publikaci “Sport and the Law” podotýká, že obecná aplikace norem do sportovního prostředí, nemůže být sama o sobě důvodem k tomu, abychom uvažovali o existenci samotného sportovního práva.⁶ V této době ovšem můžeme pozorovat také zastánce koncepce sportovního práva, za zmínku nepochybně stojí John Barnes, jenž popisuje sportovní právo jako určitý státní dozor nad sportem, včetně jeho podpory. Barnes připouští existenci sportovního práva především z hlediska stále většího množství sportovní legislativy a judikatury národních a nadnárodních soudů.⁷

V současné době se již odborná veřejnost přiklání spíše k používání kategorie sportovního práva, kdy dokonce část z ní připouští danou problematiku považovat za relativně samostatné odvětví práva.⁸ Z tohoto pohledu lze zhodnotit, že Barnes byl ve své predikci vývoje právního prostředí ve sportu poměrně přesný.

1.2 Mezinárodní sportovní právo

Sport v současné době zasahuje do značného množství právních oblastí. Především v souvislosti s profesionálním sportem můžeme sledovat výrazné propojení také s právem mezinárodním a evropským. V důsledku neustálého vývoje sportovního prostředí, globalizace celé řady sportů a jejich celosvětové komercializace, je právě mezinárodní prvek v dnešní době běžnou součástí právní regulace sportu. Poukazuje na to například Hamerník, s konstatováním, že součástí sportovního práva je určitý mezinárodní prvek.⁹

Mezinárodní prvek je nedílnou součástí zejména v rámci sportu mezinárodní úrovně. V podstatě každá vnitrostátní sportovní organizace má na nadnárodní úrovni celosvětovou či evropskou organizaci, pod kterou se sdružují. Jako příklady můžeme uvést Mezinárodní olympijský výbor (dále jen “MOV”), do něhož patří jednotlivé národní olympijské výbory, včetně toho českého.¹⁰ Dále u konkrétních sportů se jedná například o Mezinárodní federaci fotbalových asociací (dále jen “FIFA”), která je celosvětovou organizací fotbalu, futsalu a plážového fotbalu, a pod níž figuruje šest kontinentálních fotbalových konfederací a jednotlivé národní fotbalové asociace.¹¹ Pro lední hokej pak disponuje obdobnou pozicí Mezinárodní federace ledního hokeje (dále jen “IIHF”).¹²

⁶ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 147

⁷ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 148

⁸ GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef: *Práva a povinnosti v profesionálnom športe*. Praha: Leges, 2021, s. 19 - 24

⁹ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007. s.19

¹⁰ International Olympic Committee. [online], [cit. 26. října 2022]. Dostupné z: <https://olympics.com/ioc>

¹¹ Fédération Internationale de Football Association. [online] [cit. 26. října 2022]. Dostupné z:

<https://www.fifa.com/>

¹² International Ice Hockey Federation. [online], [cit. 26. října 2022]. Dostupné z: <https://www.iihf.com/>

Odborná veřejnost v této souvislosti upozorňuje na patrnou hierarchickou strukturu sportovních organizací na všech úrovních.¹³

Na problematiku mezinárodního sportovního práva se dá pohlížet více způsoby. Hovořit o něm můžeme jak v rámci vztahů mezi subjekty mezinárodního práva, tedy mezinárodního práva veřejného, tak v souvislosti s komercializací, obchodním charakterem, daněním zisků ze sportu v různých státech, přestupovou politikou klubů a pravomocí orgánů řešících vznikající spory, tedy v rovině mezinárodního práva soukromého. V souvislosti s mezinárodním právem a sportem se stále častěji užívá termín "*Lex sportiva*".¹⁴ Tento pojem označuje soubor určitých autonomních pravidel, který má sportovní a mezinárodní charakter. Soubor pravidel obsahuje celou řadu obyčejů a zvyklostí, které stojí mimo systém vnitrostátního a mezinárodního práva a značně ovlivňují sportovní svět. U pojmu "*Lex sportiva*" můžeme spatřovat podobnost, analogii s termínem "*Lex mercatoria*", tedy systémem principů a obyčejů použitelných v rámci světového obchodu, někdy označovaným jako světové právo mezinárodního obchodu. Přes obrovský časový rozdíl vzniku, mají oba systémy množství věcí společných, například obdobné důvody potřeby vzniku jako reakce na vývoj dané oblasti, specifčnost odvětví a potřebu zvláštního přístupu k řešení problémů. Dnešní podoba "*Lex mercatoria*" dává sportovnímu prostředí perspektivu toho, že by do budoucna mohlo dosáhnout bodu, kdy tyto obyčeje a zvyklosti budou striktně přijímány a dodržovány všemi subjekty sportovního prostředí a budeme moci mluvit o určitém světovém sportovním zákonu s vlastními orgány pro řešení veškerých sporů.¹⁵ Propracovaný systém "*Lex sportiva*", pokud možno s rozhodčími soudy pro sport v jednotlivých zemích, se jeví být významnou příležitostí.

Vedle vnitrostátních pramenů stojí pro sportovní prostředí velmi důležité mezinárodní smlouvy, předpisy mezinárodních sportovních organizací nebo činnost nadnárodních soudů, souhrnně lze mluvit o pramenech mezinárodního sportovního práva. Co se týká mezinárodních smluv, tak jejich dominujícím obsahem bývá problematika dopingů, jenž se drtivá většina zemí snaží ve sportu potlačit. Mimo rozhodnutí rozhodčích soudů, kterých se budou týkat další části práce, hraje vedle mezinárodních dohod svou úlohu také právo Evropské unie (dále jen "EU").¹⁶ V souvislosti s EU je potřeba zdůraznit roli Soudního dvora EU jako tělesa zabezpečujícího jednotný výklad práva EU. Soudní dvůr EU v rámci své činnosti rozhodoval několik sporů,

¹³ LISSE, Luděk. Sportovní právo. *Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR*. Praha: C.H.Beck, 2020, s. 14 - 15

¹⁴ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 6

¹⁵ KOLEV, Boris. *Lex Sportiva and Lex Mercatoria*. The International Sports Law Journal, [online], 2008, č. 1-2, s. 2-6 [cit. 26. října 2022]. Dostupné z:

https://www.academia.edu/34358562/LEX_SPORTIVA_AND_LEX_MERCATORIA

¹⁶ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 7 - 9

kteře se týkaly sportovního prostředí, z těch významných je třeba uvést případ Bosman, jenž zásadně ovlivnil oblast přestupů v tom smyslu, jaké postavení má hráč po skončení svého kontraktu. V takovém případě má být hráčům umožněno odejít z klubu bez nutnosti kompenzace.¹⁷

Ohledně odchodů hráčů po vypršení smlouvy do jiného klubu nastávají některé sporné otázky. Jednotlivé asociace mají upraveny podmínky, za jakých může zájemce o služby daného hráče kontaktovat a jednat s ním o podmínkách budoucí smlouvy. Poměrně problematické se zdá být to, kdy a za jakých okolností by hráč měl jednat o své budoucnosti s jiným klubem, případně, zda má být budoucí kontrakt dopředu veřejně znám. Například v rámci fotbalového prostředí dochází v drtivé většině ke konci smlouvy k 30. červnu, zatímco již v lednu tohoto roku je všeobecné svolení k tomu, aby se s hráči jednalo. Velmi často tedy dochází k situaci, kdy hráč dohrává sezonu ve svém dosavadním klubu s tím, že je veřejně známo, kde bude jeho kariéra pokračovat. Mohou nastat pro sport relativně nepříjemné situace, kdy takový hráč bude v závěru sezony hrát důležitý zápas proti klubu, jehož se 1. července stane hráčem. Typickým příkladem je rok 2013 a finále Ligy mistrů mezi Bayernem Mnichov a Dortmundem, kdy klíčový hráč Dortmundu Mario Gotze měl již dojednaný kontrakt s Bayernem a vyvolávalo to dlouhé týdny před zápasem mnoho spekulací. Nejedná se o zanedbatelnou věc a bylo by na místě sjednotit pravidla, respektive je zpřisnit. Za dostatečné by bylo možné považovat situaci, kdy by takový budoucí kontrakt byl do konce sezony alespoň veřejně neznámý.

1.3 Sportovní normy jako pravidla chování

Normy jako základní pravidla chování nalézáme napříč značným množstvím oblastí lidské činnosti. Jak již bylo v úvodu kapitoly zmíněno, jedním ze znaků sportu a sportovního prostředí jsou pravidla chování, respektive pravidla soutěžení. Tato pravidla jsou tvořena jednotlivými sportovními organizacemi, národního i nadnárodního charakteru. Takto vymezená pravidla jsou tedy autonomními normami sportovního prostředí a v souvislosti se sportovním prostředím nastává otázka, v jakých případech a zda vůbec můžeme o těchto autonomních pravidlech mluvit jako o sportovních normách.¹⁸

Regulace sportovní oblasti se nám rozpiná do více sfér a v souvislosti s ní vidíme, že sportovní činnost je normována rozmanitým způsobem. Zaprvé se můžeme bavit o normách, které vymezují technické parametry určitého sportu (rozměry hřiště, sportovní vybavení apod.).

¹⁷ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 11

¹⁸ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 21

Tato oblast je daleko zajímavější pro podobu sportu a zajištění jeho bezpečnosti než pro samotné právo. Druhou oblastí jsou ovšem pravidla, která mají zajišťovat soulad zamýšleného chování sportovců a klubů s danými normami.¹⁹ Právě druhá kategorie je pro práci důležitější, neboť sportovní normy, které mají vést k regulaci chování zúčastněných subjektů, mohou často souviset a kolidovat s právem.

Problematika sportovních norem sebou přináší také otázku jejich legality a legitimacy, respektive, zda je normotvůrce vydávající dané normy nadán pravomocí tak činit. Například v České republice za základ pro vydávání autonomních norem v rámci sportovního prostředí považujeme ústavní zásadu stanovenou jednak v čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky, tak také v čl. 2 odst. 3 Listiny, tedy zásadu, že lze dělat vše, co není zákonem zakázáno. V souladu s touto zásadou tedy sportovní organizace vydávají normy regulující sportovní prostředí, zejména vytváření vzájemných práv a povinností a úpravu vnitřní struktury.²⁰

Způsob právní úpravy sportovního práva se mezi jednotlivými státy liší. V zahraničí je ovšem poměrně běžné, že existuje zákon, který obsahuje komplexní úpravu sportu se snahou postihnout veškeré oblasti dané problematiky, větší odlišnosti lze spatřovat spíše v samotné organizaci sportu, přesněji řečeno intervencí státu do sportu. Tak tedy například ve Francii tvoří základní rámec pro oblast sportu, zákon Code du sport, úprava dílčích otázek je pak řešena zvláštními zákony. Dále velmi propracovaný systém organizace lze spatřovat v Dánsku, který se zakládá na úzké spolupráci sportovních subjektů a státu, přičemž zůstává jedním z pilířů organizace zachování autonomie a nezávislosti těchto sportovních subjektů.²¹

Sportovní normy jsou tedy tvořeny souborem výše popsanych autonomních norem a norem právních dotýkajících se sportu. Právní norma pro oblast sportu může mít povahu zákona výhradně pro sportovní oblast (např. francouzský Code du sport), nebo podřazujeme jednotlivé právní předpisy podle okruhu společenských vztahů, které byly zasaženy. Lze tedy shrnout, že veškerá pravidla chování, která určitým způsobem regulují jednotlivá sportovní odvětví, můžeme nazvat sportovními normami.²²

¹⁹ KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 37

²⁰ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 23

²¹ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v ČR a zahraničí*, Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 7 - 12

²² LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 24 a 31

2. Mimosoudní řešení sporů ve sportu

Velký počet subjektů a celkový vývoj sportu je důvodem, proč se nám ve sportovním světě objevuje stále více konfliktů, neboť přirozeně dochází ke střetům zájmů, které často mohou vést k jejich vzniku. Podle Hrnčířkové je každý konflikt počátkem možného sporu.²³ Sportovní svět na toto reaguje a v současné době můžeme mluvit o poměrně značné regulaci daného prostředí. Je zcela nezbytné, aby případy porušování pravidel ovládajících sport, byly dostatečně a transparentně řešeny, jedině tak může sport v současné podobě poskytnout a zaručit tolik žádanou spravedlnost a rovnost mezi sportovními subjekty.

Způsobů rozhodování sporů ve sportu je široká škála, některé sportovní svět upřednostňuje, jiné stojí spíše v pozadí. Je zřejmé, že spor či konflikt v rámci sportu může vzniknout z vícero důvodů. Existují spory, které vznikají přímo během sportovní činnosti v průběhu hry, nebo spory vznikající mimo její průběh, První kategorie takových sporů velmi často spočívá v porušení herních pravidel v konkrétním případě při dané hře, zpravidla je tak rozhodnutí a trest v kompetenci rozhodčího na hřišti, případně zřízené komise, která může po utkání/závodě při nutnosti dodatečného potrestání hráče nebo klub dále penalizovat. Druhá kategorie sporů vznikající mimo samotný průběh sportovní činnosti bývá naopak o poznání složitější a kompetence jejich rozhodování je rozdělena na další orgány. Zařadit sem lze nejrůznější majetkové spory, problematiku dopingu, finanční aspekty sportu, konflikty mezi kluby aj. Rozhodování těchto sporů přísluší dále speciálním komisím daných svazů a organizací, komisím zřízeným na základě zákona nebo soudům. Soudní ochrana pak může spočívat v řízení před soudy v rámci soudní soustavy, v řízení rozhodčím či na mezinárodní úrovni před Evropským soudem pro lidská práva (dále jen “ESLP”) nebo Soudním dvorem EU (dále jen “SDEU”). Sportovní prostředí dlouhodobě prosazuje a upřednostňuje mimosoudní neboli alternativní způsoby řešení sporů, anglicky Alternative Dispute Resolution (dále jen “ADR”), kde zásadní roli hraje institut rozhodčího řízení.²⁴

Při vymezení samotných ADR je možné konstatovat, že se jedná o určité odchýlení se od klasického způsobu vyřešení sporu tím, že se strany sporu neobrátní na soud. Jednotlivé metody a množství druhů řešení se pak stát od státu liší.²⁵ ADR by mělo dát stranám možnost vyřešit spor jinak než soudním řízením. Ambicí mimosoudních řešení sporů nemůže být

²³ HRNČIŘOVÁ, Míluše, VALENTOVÁ, Lucia. *Judiciální trendy v mimosoudním řešení přeshraničních sporů*. Praha: Leges, 2016, s. 17

²⁴ GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálním sporte*. Praha: Leges, 2021, s. 211-216

²⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta, PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana a kol. *Civilní proces. Řízení sporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem*, Praha: C.H.Beck, 2016, s. 245

nahrazení fungujícího systému soudnictví, ovšem mohou svou odlišností, zejména jinými postupy a přístupem, pomoci stranám lépe dosáhnout spravedlnosti.²⁶ Co se týká charakteristických znaků ADR, je třeba zmínit dobrovolnost samotného procesu, strany se na tomto postupu musí dohodnout a souhlasit s ním. ADR umožňují stranám nalézt rychlé a správné řešení jejich sporu bez využití velmi formálního soudního procesu, dovést řešení sporu ke vzájemně přijatelnému výsledku, se kterým budou zúčastněné strany spokojeny a obecně přispívají k uspokojení potřeb stran sporu. Dalšími znaky tedy jsou neformálnost, rychlost, efektivnost, hospodárnost aj.²⁷ Z takto vymezených znaků je patrné, že ADR je pro sportovní prostředí opravdu vhodnou alternativou. V rámci sportu se typicky objevují spory, u kterých jsou atributy ADR značně výhodné. Zejména spory vznikající mezi sportovci a kluby, sportovci a organizacemi, nebo kluby navzájem, je potřebné řešit velmi rychle pro bezproblémové fungování daného prostředí. V takovém případě totiž dochází k šetrnějším zásahům do kariéry sportovce, sportovním klubům a organizacím se zase poskytuje efektivní zajištění spravedlnosti s menším zásahem do samotného chodu a řízení.

2.1 Využití mediace při řešení sporů ve sportu

V rámci mimosoudních metod řešení sporů mohou subjekty využívat různé druhy a způsoby, které jsou jednak v jednotlivých státech odlišné, ale také ne každý způsob lze uplatnit ve sportu. Byť se stát od státu názory a zásahy soudů do sportu liší, tak lze konstatovat, že soudy po celém světě obvykle nemají problém s využíváním mimosoudních metod ve sportu. Dlouhodobá tradice minimálních zásahů do sportovních sporů panuje v Anglii, USA a Kanadě, kdy se klade důraz zejména na to, aby se naprosto minimalizoval zásah soudů do samotné podstaty sportu. Ve zbytku Evropy není situace příliš odlišná, ve Španělsku nebo Itálii je dokonce požadavek pokusit se nejprve spor ze sportovní činnosti vyřešit specializovaným smířčím řízením. Typickým příkladem “přátelského” právního systému pro sport je Švýcarsko. Švýcarské právo je zcela stěžejní pro činnost Mezinárodní sportovní arbitráže a celé řady mezinárodních sportovních organizací. Blackshaw k tomuto dále dodává, že mimosoudní řešení nemůže být použitelné vždy, a i ve sportu je potřeba v některých případech zásah soudu.²⁸

Prvním ze způsobů řešení je negociace jako určitá základní metoda pro řešení vzniklého sporu. Strany se v takovém případě dobrovolně snaží mezi sebou najít nejvhodnější řešení. Negociace, podobně jako v ostatních oblastech života, je ve sportu užívána nejčastěji jako

²⁶ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody řešení sporů*. Praha: Leges, 2017, s. 11

²⁷ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody...*, s. 160

²⁸ BLACKSHAW, Ian. *Sport, Mediation and Arbitration*. Haag: T.M.C Asser Press, 2009, s. 6 – 8

prevence před konflikty.²⁹ Již vzniklé spory, zejména pak ty vážnější typu finančních sporů, dopingu aj., jsou řešeny způsoby jinými.

Jedním z nich je nepochybně mediace. Odborná literatura nabízí řadu vymezení pojmu mediace, pomoci si můžeme i zákonem, kdy podle § 2 písm. a) zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci, *jde o postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými, tak aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody.*³⁰ Odborníky rozdílné vymezení pojmu mediace nebrání tomu, abychom mohli nalézt několik charakteristických znaků, které tento pojem ovládají, konkrétně nacházíme shodu v tom, že jde o formu intervence za přítomnosti mediátora.³¹

Praktické využívání mediace ve sportu nás zavede především do USA a Kanady, zejména pak do hokejové NHL, kde se stala mediace důležitou součástí vyjednávání o obsahu a podobě kolektivních smluv. Před deseti lety tak například mediace pomohla vyřešit spor pracovní právní povahy mezi vedením NHL a hráčskou asociací. Problém se týkal podílu hráčů z celkového zisku soutěže. NHL měla negativní historické zkušenosti, kdy podobné konflikty vedly ke stávce a vynechání i celých sezon. Také tentokrát se zpočátku zdálo, že jednání nepovedou k žádnému výsledku. Efektivní řešení přineslo až rozhodnutí obou stran pro mediaci. Zprostředkovatelem vyjednávání se stal Scot Beckenbaugh a po několika týdnech ve sporu došlo k posunu, později dokonce ke smírnému řešení, které bylo pro obě strany přijatelné. Záchranou celé sezony si institut mediace vysloužil zvýšenou pozornost.³² V USA bývá mediace stěžejní metodou řešení konfliktu i v jiných sportech a soutěžích, uveďme National Football League (dále jen "NFL") nebo Major League Baseball (dále jen "MLB"). Tiell zdůrazňuje, že mediace je v těchto případech preferována díky své rychlosti, hospodárnosti a menšímu zásahu do důvěry mezi stranami, přičemž je ale zcela zásadní motivace obou stran nalézt nejvhodnější řešení.³³ Pevná pozice mediace a mimosoudních řešení sporů ze sportu v USA je zesílena existencí organizace s názvem *American Arbitration Association* (dále jen "AAA"), která byla založena za účelem rozhodování sporů ze sportovní činnosti mezi sportovci a vnitrostátními sportovními organizacemi.³⁴

²⁹ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody...*, s. 65

³⁰ Zákon č. 202/2012 Sb., Zákon o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

³¹ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody...*, s. 90

³² SVATOŠ, Martin. *Mediátor nejdůležitějším hráčem NHL, aneb s mediací nejdál dojdeš.* [online], 14. ledna 2013, [cit. 5. listopadu 2022] Dostupné z: <https://svatosmartin.blog.respekt.cz/mediator-nejuzitecnejsim-hracem-nhl-aneb-s-mediaci-nejdal-dojdes-ii/>

³³ TIELL, Bonnie, CEBULA, Kerri. *Governance in sport. Analysis and Application.* Human Kinetics, 2021, s. 11

³⁴ BLACKSHAW, Ian. *Sport, Mediation and Arbitration.* Haag: T.M.C Asser Press, 2009, s. 89

2.2 Konciliace a obdobné metody

Podobný mediaci je institut konciliace, kterou v českých podmínkách Holá vymezuje jako “zprostředkované jednání mezi účastníky konfliktu se snahou přivést je k sobě a narovnat jejich vztahy.”³⁵ Konciliace primárně klade důraz na komunikaci mezi účastníky a vývoj jejich vztahů, zatímco mediace se více zaměřuje na konečné řešení sporu.³⁶ Pojem konciliace ve sportu se vyskytuje v Itálii, kde funguje Komora pro konciliaci a arbitráž pro sport, tomuto orgánu jsou předkládány spory dotýkající se sportu.³⁷ Obdobně je tomu ve Francii, na které si můžeme ilustrovat výhodu existence komplexní zákonné úpravy sportu (viz podkapitola sportovní normy jako pravidla chování). Francouzský Code du Sport v článcích L141-1 a násl. upravuje problematiku národních sportovních svazů a organizací, které spadají pod Francouzský olympijský výbor, a to včetně řešení vzniklých sporů. Zdůrazňuje, že veškerá činnost a dokumenty vydané Francouzským olympijským výborem (dále jen “FOV”) jsou v souladu s principy a veřejným pořádkem. Článek L141-4 opravňuje FOV k řešení sporů ze sportu (výjimku tvoří dopingové případy) mezi domácími sportovními subjekty prostřednictvím smírčího řízení. K tomu zakládá Konferenci konciliátorů, jenž mají řízení na starosti.³⁸

Při zamyšlení se nad tím, v jakých oblastech sportu by mohla být metoda konciliace efektivní, lze dojít k výjimečným problémům v rovině sportovní svaz a sportovci. V takových případech by se metoda konciliace, tak jak jí vymezuje česká odborná veřejnost, mohla podílet na zlepšení vztahů a komunikace, a být efektivním nástrojem pro sportovní oblast. Právě u tohoto typu konfliktu totiž velmi záleží nejen na samotném vyřešení sporu, ale také na urovnání narušených vztahů, což by mělo vést k bezproblémovému budoucímu pokračování takto důležitého vztahu.

³⁵ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody...*, s. 65

³⁶ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody...*, s. 65, 66

³⁷ BLACKSHAW, Ian. *Sport, Mediation and Arbitration.*, T.M.C. Asser Press, 2009, s. 8

³⁸ Code du Sport. [online] [cit. 26. listopadu 2022] Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006071318>

2.3 Rozhodčí řízení ve sportu

2.3.1 Vymezení rozhodčího řízení

Nejčastěji užívanou metodu řešení sporů ve sportovní oblasti představuje rozhodčí řízení. Jedná se o mimosoudní řízení a nejde tedy o výkon soudnictví jako takový. V rámci rozhodčího řízení rozhoduje daný spor nestátní rozhodčí instituce nebo soukromá osoba.³⁹ I přes množství různých definic můžeme naleznout společné prvky, kterými rozhodčí řízení disponuje, tedy musí vzniknout spor, existovat rozhodčí smlouva, kterou se svěruje věc třetí osobě a výsledkem takového řízení je rozhodčí nález.⁴⁰

Problematika rozhodčího řízení bývá upravena na vnitrostátní úrovni zákonem. Důležité je to zejména ohledně okruhu záležitostí, které je možné řešit před rozhodci, například v České republice je vymezen zákonem č. 216/1994 Sb. Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen "RozŘ"), konkrétně v § 2 odst. 1 a 2. Z ustanovení plyne, že se musí jednat o majetkový spor, který by jinak bylo možné projednat a rozhodnout v soudním řízení, nebo o němž to stanoví zvláštní zákon. Takto vymezený okruh věcí je zúžen tím, že se nesmí jednat o incidenční spor, spor vzniklý v souvislosti s výkonem rozhodnutí a spor, u kterého není možné uzavřít smír.⁴¹

Jedná-li se o věc, která naplňuje výše uvedená kritéria, a lze o ní rozhodnout v rozhodčím řízení, pak mluvíme o tzv. arbitrabilitě sporu.⁴² K předpokladu arbitrability je potřeba naplnit dále tzv. arbitrovatelnost sporu, ta nastává písemnou dohodou stran, která vylučuje pravomoc obecných soudů pro současné nebo budoucí spory z určitých právních vztahů těchto stran. Jedná se o rozhodčí smlouvu, která má pro budoucí případy formu rozhodčí doložky, a pro spory již vzniklé se uzavírá smlouva o rozhodci.⁴³

Pro úplnost je třeba podotknout, že mezi odbornou veřejností nepadá shoda na tom, zda lze rozhodčí řízení zařadit do ADR. Například Malacka s Ryšavým s ohledem na odlišný účel, dobrovolnost a zásadní nezávaznost řešení v ADR, považují za vhodné rozhodčí řízení a ADR odlišovat.⁴⁴ Přesto, že je vhodné tuto neshodu mezi odborníky uvést, tak pro účely této

³⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta, PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana a kol. *Civilní proces. Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem*, Praha: C.H.Beck, 2016, s. 245

⁴⁰ DRLIČKOVÁ, Klára. *Vliv legis arbitri na uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu*. Masarykova univerzita, 2013, s. 13

⁴¹ Zákon č. 216/1994 Sb., Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

⁴² HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše, HOLÁ, Lenka. *Mimosoudní metody...*, s. 125

⁴³ ŠÍNOVÁ, Renáta, PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana a kol. *Civilní proces...*, s. 248 - 249

⁴⁴ MALACKA, Michal, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. vydání, Praha Leges, 2021, s. 348, 349

práce není tolik směrodatné, zda se na rozhodčí řízení nahlíží jako na ADR, nebo jako na samostatnou kategorii řešení sporu stojící mezi soudním řízením a ADR. Mnohem podstatnější je skutečnost, že v rámci sportovního prostředí je patrná snaha řešit spory jiným způsobem než klasickým soudním řízením.

2.3.2 Mezinárodní rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení můžeme dělit různým způsobem, jedním z důležitých je rozlišení vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení. Abychom mohli mluvit o mezinárodním rozhodčím řízení, potřebujeme mít v právním řádu některého státu upravenou možnost vést soukromoprávní spor s mezinárodním prvkem prostřednictvím rozhodčího řízení. Mezinárodní prvek je tedy tím, co nám odlišuje mezinárodní rozhodčí řízení od toho vnitrostátního, dán může být co do subjektu, právně relevantní skutečnosti nebo do předmětu právního vztahu.⁴⁵ V této souvislosti se dále autoři shodují, že dané rozlišování je praktické tam, kde existuje samostatná úprava mezinárodního rozhodčího řízení, případně alespoň určitá speciální ustanovení.⁴⁶ Jak bude uvedeno dále, mezinárodní řešení sporů ze sportovní činnosti je ovládáno zejména právem švýcarským, které speciální úpravou disponuje.⁴⁷

Mezinárodní rozhodčí řízení je ovlivňováno různými právními řády, zejména s ohledem na rozhodné právo pro rozhodčí řízení nebo rozhodné právo pro věc samou. Právo rozhodné pro rozhodčí řízení neboli *lex arbitri*, je stěžejní pro určení toho, zda lze takové rozhodčí řízení konat. Zásadně máme dva způsoby řešení *lex arbitri*, jednak jím je volba stran, a také v současnosti upřednostňované kritérium, *místo konání rozhodčího řízení*.⁴⁸ Problematika *lex arbitri* a práva rozhodného pro věc samou je z podstaty věci důležitou součástí Mezinárodní sportovní arbitráže, proto jim bude věnována pozornost v předmětné části práce.

Rozhodčí řízení, vzhledem k výraznému vlivu i na řadu dalších oblastí (např. Řešení sporů v mezinárodních obchodních vztazích), je upraveno také na úrovni mezinárodní. Jde jednak o dvoustranné smlouvy jednotlivých států, ale především o mezinárodní úmluvy, z nichž nejdůležitější je Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (dále jen

⁴⁵ RYŠAVÝ, Lukáš. *Nezávislost a nestrannost rozhodce*. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 16

⁴⁶ DRLIČKOVÁ, Klára. *Vliv legis arbitri na uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu*. Masarykova univerzita, 2013, s. 14

⁴⁷ RYŠAVÝ, Lukáš. *Nezávislost a nestrannost rozhodce*. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 17

⁴⁸ DRLIČKOVÁ, Klára. *Vliv legis arbitri...*, s. 32 - 35

“Newyorská úmluva”).⁴⁹ Newyorská úmluva není zmíněna náhodou, neboť hraje, a to nejen v činnosti Mezinárodní sportovní arbitráže, významnou úlohu pro mezinárodní sport.

2.3.3 Rozhodčí řízení ve sporech z hráčských smluv

V posledních letech se rozhodčí řízení stále častěji promítá do sportovní oblasti. Mimo rozhodování dopingových případů se tak velmi často děje na základě hráčských smluv, které obsahují rozhodčí doložky o tom, že veškeré spory mezi oběma stranami (hráč a klub) budou řešeny prostřednictvím rozhodčího řízení.⁵⁰ Případy, kdy je doložka vložena přímo do hráčské smlouvy považujeme za tzv. ”čistou” rozhodčí doložku, která omezuje orgány sportovních organizací a zakládá pravomoc rozhodce ad hoc či stálého rozhodčího soudu.⁵¹

Situace ohledně rozhodování smluvní odpovědnosti sportovních subjektů je zřetelně vyřešena v zámořských soutěžích. Pozornost lze zaměřit pro změnu do National Basketball Association (dále jen “NBA“), kde je dána rozhodcům pro stížnosti výlučná pravomoc pro řešení sporů vznikajících z hráčských smluv.⁵² Rozhodčí doložka je v tomto případě vložena do Kolektivní smlouvy NBA (dále jen “CBA“), kde se mimo jiné uvádí, že o všech sporech vyplývajících z hráčských smluv, dokonce včetně případů porušujících politiku NBA v oblasti domácího násilí, sexuálního násilí a násilí na dětech, musí nejprve dojít k řízení před rozhodcem.⁵³

Lisse v souvislosti s českým právním řádem, poukazuje na některé problematické oblasti sportovních rozhodčích doložek. Složitou otázkou může být, na koho rozhodčí doložkou rozhodování delegovat. Především tehdy, když se strany rozhodnou pro stálý rozhodčí soud, neboť při striktní právní úpravě rozhodčího řízení, dochází k závěru, že v případech porušení povinností z hráčských smluv, je jedinou průchozí variantou Rozhodčí soud při Agrární komoře ČR a Hospodářské komoře ČR, neboť díkce § 13 odst. 1 a 4 RozŘ, podpořená konstantní judikaturou⁵⁴, vede k tomu, že jsou pro možný rozpor se zákonem z rozhodování na základě rozhodčí doložky vyřazeny například i světové arbitráže. Tento rozpor by totiž mohl vést až k absolutní neplatnosti rozhodčí doložky. Nyní je třeba upozornit, že v tomto kontextu je z jeho

⁴⁹ MALACKA, Michal, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. vydání, Praha: Leges, 2021, s. 316 - 317

⁵⁰ TIELL, Bonnie, CEBULA, Kerri. *Governance in...*, s. 11

⁵¹ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 57

⁵² TIELL, Bonnie, CEBULA, Kerri. *Governance in...*, s. 11

⁵³ Collective Bargaining Agreement. Table of contents. [online] [cit. 5. ledna 2023] Dostupné na: <https://cosmic-s3.imgix.net/3c7a0a50-8e11-11e9-875d-3d44e94ae33f-2017-NBA-NBPA-Collective-Bargaining-Agreement.pdf>

⁵⁴ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 58 - 59

pohledu podobně problematické také postavení Mezinárodní sportovní arbitráže jako možného stálého rozhodčího soudu.⁵⁵

Jednou z variant řešení je dle Lisseho docílení toho, aby byl rozhodčí nález vykonáván, popřípadě přezkoumáván podle jiného právního řádu, toho lze dosáhnout prostřednictvím tzv. *internacionalizace rozhodčího řízení*, tedy tím, že si sportovní subjekty určí pro daný spor vhodnější místo konání rozhodčího řízení v jiném státě. Lze tímto způsobem vyřešit poměrně striktní domácí právní úpravu a předejít rizikům z ní vyplývajícím. Při promyšleném určení místa konání se tak spory mohou řešit podle daleko příznivější právní úpravy, například té švýcarské.⁵⁶

2.4 Specifika řešení dopingových případů

Poněkud odlišná je situace v případech dopingových prohřešků. Oblast dopingů je pro rozhodující orgány nejčastější činností. Dáno je to především závažností takových provinění s tím, že panuje všeobecná shoda na tom, že dopingovým prohřeškům je třeba nejen předcházet, ale také je patřičně odhalovat a sankcionovat. Výsledkem toho je, že sportovní svět disponuje propracovanějším systémem, díky kterému je schopen danou oblast lépe regulovat a kontrolovat. Ten je postavený na výrazné institucionalizaci a spolupráci národních a nadnárodních organizací. Ani dokonalý systém ovšem nezaručuje “čistotu” sportu, neboť vývoj je patrný i na druhé straně, kdy je pro antidopingové orgány stále náročnější odhalovat velmi sofistikované podvádění ze strany sportovců, jejich trenérů či doktorů. Úzkou souvislost má doping také bezesporu s neustále zmiňovaným ekonomickým rozmachem sportu, který některým subjektům soutěže může přidávat “důvod” navíc zakázané látky užívat. Toto tvrzení podporují i mnozí autoři a odborníci pro danou oblast. Paul David ve své publikaci poukazuje na výrazný problém na největších sportovních akcích, kde v posledních desítkách let byla přistížena celá řada sportovních hvězd, konkrétně zmiňuje sprintera Bena Johnsona nebo problémy během některých ročníků cyklistické Tour de France.⁵⁷ Případů je možné najít mnohem více, i přes opomenutí asi nejznámějšího případu Američana Lance Armstronga, lze z posledních let zmínit dopingové skandály cyklisty Alberta Contadora, sprintera Justina Gatlina či plavkyně Yuliye Efimové. Uznávaný německý sportovní lékař Fritz Sorgel také

⁵⁵ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 58 - 59

⁵⁶ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 64 a 69

⁵⁷ DAVID, Paul. *A Guide to the World Anti-Doping Code: A Fight for the Spirit of Sport*. 2. vydání, Cambridge, Cambridge University Press, 2013, s. 1

například nedávno upozorňoval na trochu opomíjené problémy s dopingem v tenisovém světě.⁵⁸ Z toho je zřejmé, že problematika dopingů bude ještě dlouhou dobu představovat velkou výzvu pro dotčené prostředí.

Oblast dopingů je z hlediska sportovního práva upravena řadou multilaterálních mezinárodních smluv. Na půdě Rady Evropy byla v roce 1990 přijata Evropská antidopingová úmluva, která v článcích 7 a 8 zavazuje členy k součinnosti mezi sportovními organizacemi a mezinárodní spolupráci.⁵⁹ Dodatkový protokol k úmluvě z roku 2002 pak zavedl vzájemné uznávání dopingových kontrol.⁶⁰ Z důležitých mezinárodních smluv byla ještě v říjnu 2005 přijata Úmluva UNESCO proti dopingům ve sportu (dále jen "Úmluva UNESCO").⁶¹

Spolupráce mezi národní a nadnárodní úrovní spočívá v tom, že na národní úrovni působí ve všech státech antidopingové organizace, které mají za úkol zefektivňovat práci organizace nadnárodní, kterou je Světová antidopingová agentura (dále jen "WADA").⁶² V souvislosti s bojem proti dopingům provedla WADA množství důležitých kroků, přičemž za ten klíčový můžeme považovat vytvoření Světového antidopingového kodexu (dále jen "Kodex"), který výrazným způsobem přispívá k harmonizaci mezi jednotlivými národními organizacemi.⁶³ Vypracovaný kodex při svém vzniku přísně zohledňoval ty nejdůležitější zásady, zejména zásadu proporcionality a ochranu lidských práv. Během dvou desítek let své existence prošel několika novelami, ta poslední proběhla v roce 2021 a revidovala některé mezinárodní standardy, například v oblastech správy výsledků testování nebo terapeutických výjimek.⁶⁴ Vztah Úmluvy UNESCO ke Kodexu je vymezen v článku 4 Úmluvy UNESCO, kdy odst. 1 daného článku ovšem říká, že: "*Za účelem koordinace při realizaci boje proti dopingům ve sportu na národní a mezinárodní úrovni se státy, smluvní strany, zavazují k dodržování zásad Kodexu, který je základem pro opatření uvedená v Článku 5 této Úmluvy. Úmluva neobsahuje nic, co by bránilo, smluvním stranám, v přijetí dalších opatření komplementárních ke Kodexu.*"⁶⁵ Druhý odstavec určuje, že Kodex a Dodatky 2 a 3 nejsou integrální součástí této

⁵⁸ Fritz Soergel interview. [online] [cit. 2. prosince 2022] Dostupné z:

<https://www.tennisnet.com/news/dopingexperte-fritz-soergel-nadal-unter-dauerverdacht>

⁵⁹ Evropská antidopingová úmluva. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z:

https://www.antidoping.cz/documents/evropska_antidopingova_umluva.pdf

⁶⁰ Dodatkový protokol k Antidopingové úmluvě. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z:

https://www.antidoping.cz/documents/evropska_antidopingova_umluva_dodatkovy_protokol.pdf

⁶¹ Mezinárodní úmluva proti dopingům ve sportu. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z:

https://www.antidoping.cz/documents/mezinarodni_umluva_proti_dopingu_ve_sportu_UNESCO.pdf

⁶² LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování...*, s. 79

⁶³ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 116 - 118

⁶⁴ WADA Code Review. [online] [cit. 28. prosince 2022] Dostupné z: <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/world-anti-doping-code/code-review>

⁶⁵ Mezinárodní úmluva proti dopingům ve sportu. [online] [cit. 28. prosince 2022] Dostupné z:

https://www.antidoping.cz/documents/mezinarodni_umluva_proti_dopingu_ve_sportu_UNESCO.pdf

Úmluvy a nepředstavují pro smluvní strany z hlediska mezinárodního práva závazné povinnosti. Na základě odst. 3 jsou naopak součástí Úmluvy přílohy, kterými jsou mezinárodní standardy pro *Seznam zakázaných látek a metod dopingu* a *Standardy pro udělování pro udělování terapeutických výjimek*.⁶⁶ Gábriš v této souvislosti dodává, že na tyto dvě přílohy je třeba pohlížet jako na dokumenty mezinárodně závazné.⁶⁷

Pokud jde o samotný systém rozhodování sporů, tak ten vychází z Kodexu, který v článku 8 stanovuje povinnost Antidopingové organizace, která nese odpovědnost za nakládání s výsledky, aby každému, kdo je obviněn z porušení antidopingových pravidel, poskytla takové osobě spravedlivé řízení, v přiměřené lhůtě a v souladu s Mezinárodním standardem pro nakládání s výsledky.⁶⁸ Na základě toho, pod který svaz na národní úrovni spadá obviněný sportovec, pak nastává pro tento svaz povinnost zahájit se sportovcem disciplinární řízení, které musí respektovat mezinárodní standardy uvedené v článku 8 Kodexu.⁶⁹ Odvolání proti rozhodnutím vydaných v takovém řízení lze podat v souladu s článkem 13 citovaného Kodexu. V souvislosti s touto prací je třeba dále zmínit článek 8.5, který dokonce umožňuje v případech sportovců mezinárodní úrovně se souhlasem sportovce, národní antidopingové organizace a WADA vést řízení před Mezinárodní sportovní arbitráží, jako první instancí, viz níže kapitola 3, podkapitola "Antidopingová divize"⁷⁰

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and European Sports Law. Textbook*, Bratislava, 2015, s. 108

⁶⁸ WADA. World Anti-doping Code. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z: https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_2021_code_november_2019_v._wada_2021_code_june_2020_final_-_english.pdf

⁶⁹ MAISNER, Martin a kol. *Základy..*, s. 124

⁷⁰ WADA. World Anti-doping Code. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z: https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_2021_code_november_2019_v._wada_2021_code_june_2020_final_-_english.pdf

3. Mezinárodní sportovní arbitráž

Po vymezení základních způsobů a metod řešení sportovních sporů, je ideální příležitost přejít k na mezinárodní úrovni orgánu nejdůležitějšímu, tedy Mezinárodní sportovní arbitráži, anglicky Court of Arbitration for Sport (dále jen “CAS”).

V 80. letech minulého století se poprvé začaly objevovat hlasy z nejvyšších sportovních organizací ohledně absence nezávislého mezinárodního orgánu, který by mohl transparentně řešit stále rostoucí počet mezinárodních sporů týkajících se sportu. Nejvýznamnější roli hrál Mezinárodní olympijský výbor (dále jen “MOV”), který v roce 1981 podal návrh na vytvoření specifické jurisdikce pro sport, což nakonec vedlo k ratifikaci stanov v roce 1983, které vstoupily v platnost koncem června roku 1984. Zpočátku, do první reformy, byl CAS kontrolován a financován MOV. Původní myšlenka totiž počítala s velkou podporou MOV, včetně celkového financování ze strany MOV, ovšem za naprosté dobrovolnosti stran, které by chtěly před CAS svůj spor řešit.⁷¹ Na přílišné propojení CAS a MOV upozornil Švýcarský federální tribunál (dále jen “ŠFT”) v rozhodnutí ze dne 15. března 1993, kde uznal současné postavení CAS jako arbitráže pro mezinárodní sport, ale upozornil na několik problémů. Jednalo se zejména o financování ze strany MOV, jeho možnost měnit stanovy CAS nebo nadměrné pravomoci ohledně jmenování členů CAS. Stanovy CAS z roku 1984 obsahovaly ustanovení o jmenování jeho členů tak, že rovnou polovinu z 60, jmenoval MOV a předseda MOV (po jedné čtvrtině), což sebou přineslo nutnost strukturální změny.⁷² V tomto ohledu tedy došlo ke zpochybnění nestrannosti orgánu, neboť je zcela logické, že MOV je v případech často stranou řízení, a ještě častěji má na výsledku řízení výrazný zájem.

Následující rok se odehrála v souvislosti s tímto rozhodnutím ŠFT značná reforma na půdě CAS. Vytvořením nového orgánu s názvem *Mezinárodní rada arbitráže pro sport* (dále jen “ICAS”) nastala změna v organizační struktuře, jedná se o orgán stojící vedle CAS, který svou činností posiluje požadavek nestrannosti a nezávislosti, a do jehož působnosti patří mimo jiné kontrola financování.⁷³ McInnes dodává, že na základě rozhodnutí ŠFT došlo také k jasnému rozlišování, kdy CAS rozhoduje jako orgán první instance a kdy jako odvolací orgán.⁷⁴ Hlavními úkoly současného ICAS je správa financování CAS a usnadňování řešení sporů souvisejících se sportem za současné garance nezávislosti orgánu, vycházející z článku S2 Code

⁷¹ <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>

⁷² MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 130

⁷³ Code of Sports-related Arbitration, [online] [cit. 5. ledna 2023] Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_EN_.pdf

⁷⁴ MCINNES, Stuart. *User Guide to the Court of Arbitration for Sport*. [online], s. 5, [cit. 8. ledna 2023] Dostupné z: <https://media.squirepattonboggs.com/pdf/misc/User-Guide-to-the-Court-of-Arbitration-for-Sports-Booklet.pdf>

of Sports-related Arbitration.⁷⁵ Vytvoření ICAS byla jedna z prvních změn, kterou musel CAS reagovat na problematické aspekty svého fungování. Od té doby lze sledovat řadu podobných situací, kdy je postavení této sportovní arbitráže zpochybňováno, zejména v oblasti pravomoci.

3.1 Organizační struktura CAS

CAS jako vrcholný mezinárodní orgán pro řešení sporů se sportovním prvkem musel během své historie projít řadou strukturálních reforem.⁷⁶ Současná struktura CAS je obsažena v *Code of Sports-related Arbitration* (dále jen “Kodex CAS“), který je rozdělen na dvě části, *Stanovy orgánů CAS* a *Procesní pravidla*.⁷⁷ Na základě Stanov orgánů CAS jsou za účelem naplňování cílů činnosti vytvořeny dva orgány působící vedle sebe, CAS a ICAS. Sídlem obou orgánů je švýcarské Lausanne.⁷⁸

ICAS, nejvyšší orgán CAS, se skládá z 22 členů, výlučně zkušených právníků, jenž jsou jmenováni transparentním, předem známým způsobem na období 4 let, s možností být jmenován opakovaně. Mezinárodní sportovní federace (např. se značným vlivem FIFA) jmenují 6 takových členů, Asociace národních olympijských výborů jmenují 4 členy, stejný počet jmenuje MOV (srovnání viz. situace před první reformou), těchto 14 jmenovaných členů pak po intenzivních konzultacích dále jmenuje 4 další členy. Takto vzniklá skupina 18 členů má následně za úkol jmenovat poslední 4 členy, u kterých se klade velký důraz na jejich nezávislost na orgánech určujících předešlých 18 členů. Nezávislost členů ICAS je navíc zesílena tím, že nesmí být zapsáni na seznam rozhodců a mediátorů CAS, zapovězeno je jim i případné zastupování kterékoli ze stran v řízení.⁷⁹ Vztahuje se na ně také povinnost mlčenlivosti stanovená v článku R43 výše zmíněného Kodexu CAS.⁸⁰ Samotná činnost ICAS pak spadá do kompetence zejména předsednictva, jehož členové jsou prezident, 2 viceprezidenti a prezidenti arbitrážní divize a odvolací divize CAS.⁸¹ Konkrétní činnost tohoto orgánu vymezuje článek S6 Kodexu CAS, patří sem například přijímání a změny tohoto Kodexu či jmenování rozhodců a mediátorů CAS zapsaných do seznamu rozhodců, resp. seznamu mediátorů.⁸²

⁷⁵ Code of sports-related Arbitration. [online]. čl. S2, [cit. 29. prosince 2022] Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_EN_.pdf

⁷⁶ <https://www.acerislaw.com/sports-arbitration-certain-unique-features-and-the-court-of-arbitration-for-sport-the-cas/>

⁷⁷ <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>

⁷⁸ Code of Sports-related Arbitration..., čl. S1

⁷⁹ Code of Sports-related Arbitration..., čl. S4 a S5

⁸⁰ Code of Sports-related Arbitration..., čl. R43

⁸¹ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 131

⁸² Code of Sports-related Arbitration..., čl. S6

Na základě článku S20 Kodexu CAS je CAS složen ze tří divizí. Běžné případy, především peněžní spory jsou řešeny prostřednictvím *Arbitrážní divize*, pro případy odvolání proti rozhodnutím sportovních organizací CAS disponuje *Odvolací divizí* a specifickou oblast dopingů, v tomto případě jako orgán prvostupňový, má na starosti *Antidopingová divize*.⁸³ Mimo tyto 3 základní divize CAS vykonává speciální činnost v podobě *mediace*, založené na dobrovolném, neformálním a nezávazném postupu⁸⁴ a činnost v rámci *ad hoc divizí* pro největší sportovní události s možností výrazného zrychlení procesu rozhodování.⁸⁵ Rozhodci a mediátoři CAS jsou jmenováni orgánem ICAS. Kodex CAS stanovuje podmínky, které musí zapsaní rozhodci a mediátoři splňovat. Mělo by jít o osoby s odpovídajícím právním vzděláním, orientované ve sportovním právu a sportu obecně. Článek S13 pak stanovuje, že musí být zapsáno minimálně 300 rozhodců a 50 mediátorů.⁸⁶ Zveřejněný seznam rozhodců, který zohledňuje kontinentální zastoupení je k dispozici na oficiálních stránkách CAS, v současné době je do seznamu zapsáno 381 rozhodců.⁸⁷ Aktuální struktura demonstruje již desítky let trávající vývoj této arbitráže, která reaguje jednak na rozvoj sportovního prostředí, ale také na podněty a stanoviska soudů. CAS se svou komplexní činností snaží obsáhnout veškeré případy, které mohou ve sportu nastat.

3.1.1 Arbitrážní divize

Arbitrážní divize, nebo také řádné rozhodčí řízení před CAS, má v rámci Kodexu CAS speciální úpravu v člancích R38 a násl. Řízení se koná před jedním nebo třemi rozhodci, záleží na rozhodčí smlouvě. V případě, že počet rozhodců není vymezen ve smlouvě, rozhoduje předseda Arbitrážní divize s přihlédnutím ke složitosti případu.⁸⁸ Tímto typem řízení je rozhodováno zejména v souvislosti s komercializací sportu, tedy spory obchodní povahy, například smlouvy ohledně sponzoringu aj. V posledních letech se do popředí dostává oblast televizních práv, která sebou přináší celou řadu sporných kauz a spory z takových smluv a dohod jsou na půdě CAS řešeny právě v rámci Arbitrážní divize.⁸⁹ Podíl řízení před Arbitrážní

⁸³ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 131

⁸⁴ <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>

⁸⁵ <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>

⁸⁶ Code of Sports-related Arbitration..., S13 a násl.

⁸⁷ <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/liste-des-arbitres-liste-generale.html>

⁸⁸ Code of Sports-related Arbitration..., čl. R38 a násl.

⁸⁹ MCINNES, Stuart. *User Guide to the Court of Arbitration for Sport*. [online], s. 4, [cit. 8. ledna 2023] Dostupné z: <https://media.squirepattonboggs.com/pdf/misc/User-Guide-to-the-Court-of-Arbitration-for-Sports-Booklet.pdf>

divizí lehce stoupá, přesto v žádném roce nepřesáhl 20 procent ze všech řešených kauz, viz statistiky z činnosti CAS.⁹⁰

3.1.2 Odvolací divize

Většina případů před CAS spočívá v odvolacím řízení, u kterého spatřujeme oproti Arbitrážnímu řízení určité zvláštnosti. Pro odvolací řízení má tedy CAS zřízenou zvláštní divizi, před kterou tato řízení probíhají. Zahájit odvolací řízení před CAS může ten, kdo chce brojit proti rozhodnutí některé sportovní federace nebo jiného orgánu rozhodujícího v rámci sportovní činnosti, jejichž je členem. To vše za předpokladu vyčerpání všech prostředků nápravy, jenž ten daný orgán poskytuje.⁹¹ Kodex CAS obsahuje v článcích R47 a násl. zvláštní ustanovení pro odvolací řízení, *Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure*. Mimo obsahové náležitosti podání je třeba zmínit lhůty pro podání takového odvolání. Není-li stanoveno ve stanovách či předpisech dané federace nebo jiného orgánu něco jiného, činí lhůta pro odvolání 21 dní od doručení rozhodnutí, proti kterému směřuje. Zajímavostí je povinnost odvolatele z článku R51 Kodexu CAS dodat k podanému odvolání *tzv. Appeal Brief*, a to do 10 dnů po uplynutí lhůty pro odvolání. Vymezit by v něm měl skutkové a právní okolnosti, dále označit důkazy a odvolání řádně odůvodnit.⁹² Odpůrci, typicky sportovní federaci, Kodex CAS pak dává povinnost do 20 dnů od dojití odůvodněného odvolání na to, aby podal *tzv. Answer*, která musí též obsahovat relevantní argumenty, označení důkazů aj. V samotném řízení CAS ovšem může provádět vlastní, nové důkazy. CAS jako odvolací orgán věc přezkoumá a napadené rozhodnutí změní (vydá nové), nebo zruší a vrátí předchozímu orgánu.⁹³

3.1.3 Antidopingová divize

Na půdě CAS byla zřízená také divize pro případy porušení dopingových pravidel WADA, přesněji řečeno jejího Kodexu. Signatáři Kodexu (MOV, Mezinárodní federace aj.) delegovali pravomoc rozhodnout o porušení dopingových pravidel WADA na CAS. Ten v takovém případě projednává věc výhradně jako orgán první instance a v případě porušení antidopingových pravidel rozhoduje o sankci v souladu s Kodexem. Antidopingová divize může jednat jako prvoinstanční orgán za předpokladu souhlasu sportovce, antidopingové

⁹⁰ https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Statistics_2021.pdf

⁹¹ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 133

⁹² Code of Sports-related Arbitration..., R47 a násl.

⁹³ MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 134

organizace a WADA.⁹⁴ Na příkladu antidopingové divize je patrná snaha sportovních subjektů, a mnohdy i samotných sportovců, o rychlé vyřešení sporu ohledně dopingu. Vzhledem k tomu, že s dopingovými prohřešky jsou typicky spojeny zákazy startů či anulování výsledků, je rychlé řešení velmi žádané. Při získání všech potřebných souhlasů může tato divize CAS případ vyřešit bez absolvování procedury na národní úrovni.

3.1.4 Ad hoc divize

Samostatný řád pro svou činnost mají ad hoc divize, zřizovány v souvislosti s konáním nejvýznamnějších sportovních událostí, typicky Olympijské hry nebo Mistrovství světa ve fotbale. Ad hoc divize byla poprvé ustanovena během Olympijských her roku 1996 v Atlantě, tehdy ve složení 12 rozhodců a 2 předsedů.⁹⁵ Je patrné, že ad hoc divize svým charakterem mají napomáhat rychlému vyřešení nastalého problému v době, kdy má sportovní svět mimořádný zájem na tom, aby bylo rozhodnuto o právech a povinnostech sportovce účastnícího se dané soutěže. Potvrzuje to také Rigozzi, jenž v kontextu ad hoc divizí poukazuje na to, že se jedná o nejvýraznější projev rychlosti arbitrážního řízení s tím, že podle pravidel pro ad hoc divize během Olympijských her mají být rozhodčí nálezy vydány do 24 hodin od podání žádosti, pro Mistrovství světa ve fotbale platí lhůta 48 hodin. Na druhou ovšem upozorňuje, že rychlost řízení nesmí být vykoupena zanedbáním procesních práv účastníků a takové řízení klade na rozhodce značné nároky.⁹⁶

3.2 Právní aspekty CAS

CAS je všeobecně považován za nejvyšší orgán na mezinárodní úrovni pro řešení sporů ze sportu. Jeho sídlem je švýcarské Lausanne, dále má dvě pobočky, v Sydney a New Yorku.⁹⁷ Cílem vzniku a současného působení je jednotné rozhodování sporů na mezinárodním poli sportu, pokud možno s co největším omezením jurisdikce klasických soudů.⁹⁸ Právní povahou CAS se historicky zabývala nejen právní teorie, ale také zahraniční soudní orgány ve svých

⁹⁴ Arbitration Rules CAS Anti-Doping Division, [online] [cit. 6. ledna 2023] Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_ADD_Rules__2021_.pdf

⁹⁵ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem...*, s. 123

⁹⁶ RIGOZZI, Antonio, BESSON, Sébastien, MCAULLIFE, William. [online] *International Sports Arbitration*. [cit. 6. ledna 2023] Dostupné z: <https://lk-k.com/wp-content/uploads/rigozzi-besson-mcaulliffe-international-sports-arbitration-GAR-2016.pdf>

⁹⁷ MCINNES, Stuart. *User Guide to the Court of Arbitration for Sport*. [online], s. 4, [cit. 9. ledna 2023] Dostupné z: <https://media.squirepattonboggs.com/pdf/misc/User-Guide-to-the-Court-of-Arbitration-for-Sports-Booklet.pdf>

⁹⁸ HAMERNÍK, Pavel. *O proměnách a ambicích Rozhodčího soudu pro sport v pozici pomyslné soudní moci světového sportu*. [online] *Právník*, 2020, č. 9, s. 673 – 674, [cit. 14. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2020/9/1.Hamern%C3%ADK_673-691_9_2020.pdf

rozhodnutích. Z hlediska právní formy je CAS právnickou osobou zřízenou podle švýcarského práva, konkrétně podle švýcarského občanského zákoníku, německy Schweizerisches Zivilgesetzbuch (dále jen "ZGB").⁹⁹ Lisse v jednom ze svých článků, upozorňuje na problematiku právního postavení CAS ve vztahu k vnitrostátní úpravě, v tomto případě té české. CAS je dle něho vnitřním oddělením švýcarské právnické osoby a nelze na něj nahlížet jako na mezinárodní stálý rozhodčí soud, nýbrž jako na ad hoc tribunál pro sportovní spory. V souvislosti s tím namítá, že rozhodnutí CAS o odvolání (které tvoří většinu případů před CAS) proti rozhodnutím národních svazů naráží na překážku res iudicata, neboť zahraniční právnická osoba přezkoumává zahraniční rozhodčí nálezy, jenž je exekučním titulem. Nutno zmínit, že i v Německu byla otázka postavení CAS hojně diskutována, konkrétně v souvislosti s jednou z podstatných kauz poslední doby, kauzou Pechstein. Případ se dostal před německé soudy, kde byl řešen třemi instancemi. Prvoinstanční soud v Mnichově žalobu Pechstein odmítl z důvodu res iudicata, ve svých závěrech ale například výrazně zpochybnil svobodnou vůli sportovců při souhlasu s rozhodčí doložkou ohledně rozhodování sporu před CAS.¹⁰⁰ Ještě zajímavější bylo rozhodnutí a závěry odvolacího soudu, na který se Pechstein obrátila. Ten nadto dovodil, že v tomto konkrétním případě bylo porušeno soutěžní právo, z důvodu přílišného vlivu sportovních organizací na složení CAS. Dále podotkl, že Mezinárodní bruslařská unie s požadavkem řešit spor před CAS zneužila dominantního postavení. Případ Pechstein byl nesmírně složitý, například také tím, v jakých fázích dlouhého sporu sportovkyně přicházela s dalšími námitkami proti CAS a Mezinárodní bruslařské unii. Celý případ se nakonec dostal před Spolkový soudní dvůr, který nesdílel názor prvních dvou soudů, potvrdil postavení CAS jako řádného rozhodčího soudu, jenž není v rozporu s německou právní úpravou. Odmítl také argument zneužití dominantního postavení, neboť podmínění startu v soutěži podpisem rozhodčí doložky o pravomoci CAS nelze považovat za zneužití dominantního postavení. Dále soud zdůraznil možnost kontroly rozhodnutí CAS ze strany ŠFT a dodal, že v dopingových sporech jsou zájmy sportovců a mezinárodních sportovních organizací shodné.¹⁰¹

Souhlasit lze s názory Spolkového soudního dvora, který správně vyhodnotil charakter sporu a lépe zohlednil veškerá specifika sportovního prostředí. Otázkou navíc zůstává relevance některých rozporů vnitrostátních úprav pro mezinárodní sport a činnost CAS, neboť pro jeho

⁹⁹ Švýcarský občanský zákoník, ze dne 10. prosince 1907, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁰ LISSE, Luděk. *Mezinárodní a národní sportovní arbitráž a její aktuální otázky*. [online] 26. listopadu 2018, [cit. 1. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mezinarodni-a-narodni-sportovni-arbitraz-a-jeji-aktualni-otazniky-108438.html>

¹⁰¹ JANÁK, Jiří. *Kauza Pechstein. Revoluce ve sportovní arbitráži se zatím nekoná*. [online] 28. prosince 2016, [cit. 6. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kauza-pechstein-revoluce-ve-sportovni-arbitrazi-se-zatim-nekona-103979.html>

hladký průběh je zcela stěžejní právo švýcarské. Postavení a fungování CAS několikrát podpořil také ŠFT, jak bude uvedeno níže. Vzhledem k sídlu CAS, a vlastně značné části velkých mezinárodních sportovních asociací, je logicky mezinárodní sportovní prostředí výrazně ovlivňováno švýcarským právem, které je minimálně na evropské půdě zcela stěžejním atributem stability fungování tohoto prostředí.

3.2.1 Výhody švýcarského práva

Značná část mezinárodních sportovních řídicích orgánů má své sídlo ve Švýcarsku a jsou zřízeny jako asociace. Tyto pak, za předpokladu vzniku jako neziskové organizace, podléhají švýcarské právní úpravě a řídí se v obecné rovině články 60 - 79 ZGB. Těchto 20 ustanovení vymezuje základní práva a povinnosti členů či základní pravidla a organizační rámec fungování. Baddeley k tomuto poukazuje na výhody, které švýcarské právo poskytuje sportovním orgánům.¹⁰² Srov. článek 60 ZGB, ke vzniku takové asociace (sdružení), tedy nabytí právní subjektivity bez nutnosti registrace, se vyžaduje nekomerční účel (nikoli zákaz komerční aktivity), vůli vzniknout v této právní formě a písemné stanovy, z nichž jsou patrné předmět činnosti, prostředky a organizace.¹⁰³

Sporná se může zdát otázka nekomerčního účelu, tedy “neziskovosti”, zvláště u velkých řídicích orgánů typu FIFA. Převládá názor, zřejmě se s ním můžeme částečně ztotožnit, že například zmíněná FIFA sice disponuje obrovskými finančními prostředky, zejména v důsledku svých významných komerčních aktivit, ale její skutečný a hlavní cíl je jiný. Poukazuje se na to, že hlavním účelem FIFA je především regulace fotbalu, organizace pořádání soutěží a propagace fotbalu či sportu obecně. V souvislosti s finančními prostředky se navíc zmiňuje způsob, jakým je s nimi nakládáno, respektive, že veškeré zisky a dotace jsou dále přerozdělovány do kontinentálních a národních federací.¹⁰⁴

Vítaná je rozhodně velká autonomie vůle také v oblasti vytváření vlastních pravidel, struktury a fungování vlastních orgánů či způsobu řešení vnitřních sporů, viz čl. 64 – 69d ZGB.¹⁰⁵ Asociace mají možnost část pravidel také vymezit odkazem na pravidla jiných subjektů, což je mimochodem u sportovních orgánů hojně využíváno (např. odkaz na pravidla

¹⁰² BADDELEY, Margareta. *The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn*. Springer [online] 2019, roč. 20, č. 3, s. 4-5, [cit. 4. ledna 2023], Dostupné z: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40318-019-00163-6.pdf?pdf=button%20sticky>

¹⁰³ Švýcarský občanský zákoník, ze dne 10. prosince 1907, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁴ BADDELEY, Margareta. *The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn*. Springer [online] 2019, roč. 20, č. 3, s. 6, [cit. 2. ledna 2023], Dostupné z: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40318-019-00163-6.pdf?pdf=button%20sticky>

¹⁰⁵ Švýcarský občanský zákoník, ze dne 10. prosince 1907, ve znění pozdějších předpisů

WADA, FIFA, CAS aj.). Švýcarský právní systém tak nabízí vytvoření patřičného, právně vymahatelného legislativního systému, který se ale může již při svém vzniku pohybovat v poměrně liberálních mantinelech.¹⁰⁶

3.2.2 Rozhodčí řízení ve Švýcarsku

Švýcarský liberální přístup zákonodárce a soudů k řešení specifické oblasti sportu zcela nepochybně napomohl k vytváření arbitráží v rámci některých mezinárodních sportovních řídicích orgánů, včetně arbitráže nadnárodní, tedy CAS. Pro činnost CAS je stěžejní švýcarská právní úprava rozhodčího řízení. Tato úprava se rozčleňuje do dvou zákonů. O něco více regulovaná, byť jsou obě úpravy velmi benevolentní, je oblast vnitrostátního rozhodčího řízení ve švýcarském občanském soudním řádu, *Schweizerische Zivilprozessordnung* (dále jen “ZPO”), úprava mezinárodního rozhodčího řízení je pak obsažena ve švýcarském *Zákonu o mezinárodním právu soukromém* (dále jen “IPRG”).¹⁰⁷ V ZPO je úprava rozhodčího řízení v části třetí, konkrétně v ustanoveních čl. 353 a násl.¹⁰⁸ Přesto, že je pro tuto práci a činnost CAS podstatnější úprava následující, je na tomto místě vhodné zmínit poměrně zajímavou okolnost. Občas se může stát, že sportovní případ se zřetelným mezinárodním rozměrem může spadat pod švýcarské vnitrostátní rozhodčí řízení, neboť obě strany měly v době podpisu rozhodčí smlouvy (přistoupení k federaci a doložce o CAS) bydliště, příp. sídlo ve Švýcarsku. Uvést lze velký skandál na půdě FIFA a případ *Platini v. FIFA* řešený před ŠFT, který se také touto problematikou zabýval.¹⁰⁹ Baddeley v kontextu tohoto dělení rozhodčích řízení říká, že praktické je to především v případech některých pracovních smluv mezi sportovními subjekty, jelikož při definování případu jako vnitrostátního, by nemohlo být rozhodováno rozhodčím soudem.¹¹⁰

Mezinárodní rozhodčí řízení je upraveno v ustanoveních čl. 176 - 194 IPRG. Tento zákon poskytuje pro rozhodčí řízení poměrně volný právní rámec, mezinárodnímu sportovnímu prostředí je tak tímto poskytována jedinečná možnost řešit své vnitřní záležitosti s ohledem na specifika dané oblasti. Na základě článku 176 IPRG se tohoto zákona použije před rozhodčími soudy se sídlem ve Švýcarsku za předpokladu, že alespoň jedna strana v době uzavření rozhodčí

¹⁰⁶ BADDELEY, Margareta. *The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn*. Springer [online] 2019, roč. 20, č. 3, s. 4 - 6, [cit. 2. ledna 2023], Dostupné z: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40318-019-00163-6.pdf?pdf=button%20sticky>

¹⁰⁷ <https://www.swissarbitration.org/swiss-arbitration/swiss-arbitration-laws/>

¹⁰⁸ Švýcarský zákon o civilním právu procesním, ze dne 19. prosince 2008, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁹ ŠFT, rozhodnutí ze dne 29. června 2017, 4A_600/2016, *Platini v. FIFA*

¹¹⁰ BADDELEY, Margareta. *The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn*. Springer [online] 2019, roč. 20, č. 3, s. 10, [cit. 2. ledna 2023], Dostupné z: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40318-019-00163-6.pdf?pdf=button%20sticky>

smlouvy měla bydliště, obvyklý pobyt nebo sídlo mimo Švýcarsko, srov. mezinárodní prvek co do subjektu. Je patrné, že většina sporů před CAS článek 176 IPRG naplňuje, a podle švýcarského práva půjde o mezinárodní rozhodčí řízení. Články 190 a násl. pak upravují povahu rozhodčího nálezu vydaného v takovém řízení. Rozhodčí nález je rozhodnutím konečným, které může být stranou napadeno z velmi omezených důvodů, a to výlučně před ŠFT. Důvody mohou být například rozpor s veřejným pořádkem nebo rozhodčím soudem nesprávně přijatá jurisdikce. Poměrně nově mohou strany zažádat o přezkum ŠFT za předpokladu, že tu jsou podstatné náležitosti a důkazy, které strana nemohla ani při náležitě péči dříve před rozhodci předložit, dané ustanovení bylo klíčové pro jeden z níže rozebíraných případů.¹¹¹

3.2.3 Lex arbitri a rozhodné právo ve věci samé před CAS

Řízení před CAS, stejně jako ostatní arbitráže, podléhá právní regulaci. Proto jednou z nejdůležitějších otázek před samotným řízením s mezinárodním prvkem je určení práva rozhodného pro rozhodčí řízení, neboli *lex arbitri*. Jeho určení nadá rozhodčí řízení právním rámcem, respektive nám určuje, zda se dané řízení vůbec může konat. Určit právo rozhodné pro rozhodčí řízení je podstatné z toho důvodu, že nám určitým způsobem omezuje jinak přítomnou vůli stran v rozhodčím řízení. Úprava rozhodčího řízení se navíc stát od státu může výrazněji lišit. Co se týká určení *lex arbitri*, je v současné době upřednostňováno kritérium teritoriální, tedy *místo konání rozhodčího řízení*.¹¹² Toto kritérium je vlastní i úpravě švýcarské, viz čl. 176 a násl. IPRG.

Místem konání (v anglickém pojetí “seat of arbitration”) každého řízení před CAS bude Švýcarsko, proto se řídíme švýcarskými zákony o rozhodčím řízení (srov. podkapitola 3.2.2), ve většině případů IPRG. IPRG ve svých ustanoveních pro mezinárodní rozhodčí řízení poskytuje stranám značnou autonomii, umožňuje jim určovat složení rozhodčího soudu či rozhodné právo ve věci samé.¹¹³ Článek 182 IPRG nadto stranám dává možnost ovlivňovat procesní pravidla řízení. Se souhlasem s postoupením sporu před CAS (založením jeho pravomoci) ovšem strany zároveň souhlasí s procesními pravidly obsaženými v Kodexu CAS.¹¹⁴

¹¹¹ Švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém, ze dne 18. prosince 1987, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² DRLIČKOVÁ, Klára. *Vliv legis arbitri...*, s. 32 - 35

¹¹³ FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online], s. 3 - 5, [cit. 26. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxr1apgbzpieh7-pdf.pdf>

¹¹⁴ FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online], s. 15, [cit. 26. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxr1apgbzpieh7-pdf.pdf>

Volba rozhodného práva ve věci samé je detailněji upravena v člancích R45 a R58 Kodexu CAS, odlišně pro řízení před arbitrážní divizí a odvolací divizí.¹¹⁵ V souvislosti s tím je třeba brát na paměti úpravu v IPRG, která říká, že *”rozhodčí soud o předmětu sporu rozhoduje dle práva zvoleného stranami, anebo pokud neexistuje volba práva, tak podle práva, které vykazuje nejužší vztah s předmětem sporu.”*¹¹⁶ V případech před arbitrážní divizí rozhodne CAS v souladu s čl. R45 podle právních norem zvolených stranami, není-li taková dohoda, tak podle švýcarského práva. Strany navíc mohou v souladu s Kodexem CAS a IPRG (čl. 187) zmocnit CAS, aby rozhodl podle zásad spravedlnosti (*ex aequo et bono*). V tomto případě neshledáme zřejmě žádný problém. Situace je ovšem odlišná u odvolací divize, která tvoří většinu rozhodnutí před CAS. Tady z článku R58 vyplývá, že v rámci odvolacího řízení jsou před CAS rozhodné platné předpisy sportovních federací, se subsidiárním použitím právních norem zvolených stranami, není-li taková volba, tak podle práva země, kde má sídlo sportovní organizace nebo sportovní orgán, který napadené rozhodnutí vydal. Poslední variantou je volba rozhodců CAS, ta musí být případně řádně odůvodněna, viz. čl. R58.

Dikce čl. R58, tedy primární užití v originálním znění *”applicable regulations”*, umožňuje rozhodcům CAS užit platné právní předpisy sportovních federací (*lex sportiva?*), neboť výklad ustanovení čl. 187 IPRG je velmi široký.¹¹⁷ To je již delší dobu potvrzováno samotnou rozhodovací praxí CAS, např. rozhodnutí ve věci *FK Siad Most v. CEBG*.¹¹⁸ Při srovnání čl. 187 IPRG a čl. R58 Kodexu CAS lze shledat problém s aplikovatelností druhé věty (právo s nejužší vazbou na předmět sporu) IPRG pro řízení před CAS. Za současného systému tu totiž volba práva je vždy, a to buď výslovná, nebo implicitní (nepřímá). Implicitní volba práva je dána již samotným přistoupením ke stanovám určité sportovní federace, nebo v případech smluv při konsensu na předložení budoucích sporů před CAS.¹¹⁹ V těchto intencích je tedy vždy přítomna minimálně implicitní volba práva na základě dobrovolného podrobení se CAS.

Daleko spornější jsou situace, kdy bude ve smlouvě mezi sportovními subjekty existovat, mimo konsensu o řešení sporů před CAS, zároveň dohoda o volbě konkrétního práva, práva rozhodného pro věc samou. Jinak řečeno budeme mít výslovnou volbu práva, vedle té

¹¹⁵ Code of Sports-related Arbitration..., čl. R45 a R58

¹¹⁶ Švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém, ze dne 18. prosince 1987, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁷ CAS BULLETIN. [online], s. 8, [cit. 8. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2015_2_internet_.pdf

¹¹⁸ Rozhodčí nález CAS, ze dne 12. října 2009, 2009/A/1781 *FK Siad Most v. Clube Esportivo Bento Gonçalves*, bod 16

¹¹⁹ CAS BULLETIN. [online], s. 8 - 9 [cit. 8. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2015_2_internet_.pdf

implicitní. V takový okamžik tady totiž je dobrovolné přistoupení stran ke CAS (ať už konkrétní smlouvou nebo doložkou ve stanovách), tím dovozenou implicitní volbu práva, která znamená v souladu s čl. R58 užití platných předpisů sportovních federací, se subsidiárním použitím zvoleného práva stranami, a oproti tomu výslovné ujednání stran o právu rozhodném před CAS. I v takovém případě ovšem CAS primárně používá platné předpisy sportovní federace, a upřednostňuje tím implicitní (nepřímou) volbu práva. Takový výklad tedy vede k tomu, že čl. R58 značně omezuje vůli stran, kdy jejich výslovná volba nemá pro řízení přílišný význam, respektive mohou zvolit pouze subsidiárně použitelné právo. Důvody takového postupu jsou zohlednění specifik sportu, nejčastěji fotbalu, se snahou zajistit jednotné rozhodování takových sporů a posílení principu právní jistoty.¹²⁰

V tomto kontextu se několikrát CAS vyjádřil v řadě rozhodnutí, jedním z nich bylo rozhodnutí ze 17. února 2020 v případě *M.H.T.Fernandes v. Lokomotiv Moscow*. V daném případě měly strany, členové FIFA, ujednáno ve smlouvě použití ruského práva.¹²¹ Při sporech ve fotbalovém prostředí nám nastává ještě jeden problém, konkrétně s čl. 56 odst. 2 současných stanov FIFA, ze kterých CAS odvozuje svou pravomoc. Stanovy FIFA nám v předmětném ustanovení říkají, že CAS bude primárně uplatňovat různá nařízení FIFA a navíc (zřejmě subsidiárně) švýcarské právo.¹²² Situace takového fotbalového sporu tedy bude ještě o něco složitější, jak ukázal výše zmíněný případ. CAS se v něm s danou situací vypořádal, zřejmě správně, tak, že primárně v souladu s čl. R58 platí předpisy FIFA, švýcarské právo se užije na jejich výklad a aplikaci tam, kde má docházet ke sjednocování mezinárodních pravidel pro další rozhodování ve sportu a ruské právo subsidiárně na otázky, které FIFA předpisy neřeší, např. konkrétní výpočet platu.¹²³

Celkově lze tuto problematiku zhodnotit jako spornou, byť se přístup CAS jeví být logickým, zejména s ohledem na oblast, o které rozhoduje. Je nepochybné, že takový přístup sebou nese i určité povinnosti. Pokud strany nemají možnost ve sporech ovlivnit primárně použité rozhodné právo, je třeba klást důraz na obsahové a formální náležitosti rozhodčích doložek o CAS, tedy naplnění požadavků kladených na sportovní normu jako pravidlo chování. Teprve poté bude možné konstatovat, že strany jsou dostatečně obeznámeny s doložkou ve stanovách či smlouvách, ve kterých stvrzují svůj souhlas. Následně s přihlédnutím k zásadě

¹²⁰ CAS BULLETIN. [online], s. 17 [cit. 8. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2015_2_internet_.pdf

¹²¹ Rozhodčí nález CAS, ze dne 17. února 2020, 2018/A/6045, *M.H.T Fernandes v. Lokomotiv Moscow*, body 60 - 61

¹²² Stanovy FIFA, s platností od května 2022, čl. 56

¹²³ Rozhodčí nález CAS, ze dne 17. února 2020, 2018/A/6045, body 67 - 68

vigilantibus iura scripta sunt, by nemusel být výrazný problém s čl. R58 a jeho účelem omezení vůle stran před odvolací divizí CAS.

3.3 Problematika pravomoci a nestrannosti CAS

K tomu, aby mohl CAS řádně projednávat a rozhodovat spory, musí být dána jeho pravomoc. Pravomocí rozumíme rozsah záležitostí, které jsou orgány oprávněny a povinny projednat a rozhodnout. CAS projednává a rozhoduje výhradně spory, které souvisí se sportem. Dále je třeba uvést, že ne všechny sporty spadají do jeho pravomoci, neboť tuto možnost neupravují ve svých předpisech, jsou jimi například Mezinárodní kriketová rada a Mezinárodní basketbalová federace.¹²⁴ Zvláštní úpravou disponují také profesionální soutěže v USA a Kanadě, viz.druhá kapitola.

Otázka nestrannosti a nezávislosti CAS je dlouhodobě diskutovaná a často kritizovaná oblast jeho činnosti. Požadavek nestrannosti a nezávislosti soudu je obecně jedním z nejdůležitějších atributů, který je zaručen mimo jiné článkem 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv¹²⁵, jako minimální standard pro to, abychom mohli mluvit o spravedlivém procesu v pojetí Evropského soudu pro lidská práva. Nelze se proto divit tomu, že systém fungování CAS, jenž byl vytvořen jako nezávislý a nestranný orgán pro řešení mezinárodních sporů ve specifické oblasti, bývá terčem kritiky. V této souvislosti je nejčastěji diskutováno napojení na MOV, způsob jmenování rozhodců CAS a nezávislost samotných rozhodců, viz níže.

3.3.1 Založení pravomoci CAS

K tomu, aby CAS mohl věc projednat a rozhodnout o ni, je zapotřebí, aby existovala rozhodčí smlouva, respektive rozhodčí doložka, ze které bude odvozovat svou pravomoc. Základem pro možnost vést spor před CAS je dohoda stran na takovém řízení a soulad s čl. 177 IPRG. Jde tedy o formu nabídky takového řešení, a jejího přijetí.¹²⁶ Dohodou stran rozumíme existenci rozhodčí smlouvy, respektive rozhodčí doložky. Taková rozhodčí doložka může být buď součástí smlouvy uzavřené mezi sportovními subjekty, nebo jako doložka v předpisech a

¹²⁴ MCINNES, Stuart. *User Guide to the Court of Arbitration for Sport*. [online], s. 4, [cit. 1. ledna 2023]. Dostupné z: <https://media.squirepattonboggs.com/pdf/misc/User-Guide-to-the-Court-of-Arbitration-for-Sports-Booklet.pdf>

¹²⁵ Evropská úmluva o ochraně lidských práv. [online] [cit. 2. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

¹²⁶ FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online], s. 6, [cit. 26. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxrlapgbzpieh7-pdf.pdf>

stanovách národních a nadnárodních sportovních organizací, které určují proces před CAS jako konečné a odvolací řízení pro řešení sporů.¹²⁷

Přijetí nabídky vyplývající ze stanov nebo předpisů sportovní organizace probíhá podpisem příslušného prohlášení nebo někdy již pouhou účastí na soutěžích pořádaných danou organizací.¹²⁸ V tomto kontextu je třeba upozornit na pyramidové uspořádání sportovního světa (srov. podkapitola 1.2), kdy hierarchicky "nižší" subjekt přijímá pravidla "vyššího".

3.3.2 Rozhodnutí o pravomoci

V rámci CAS platí doktrína *Kompetenz-kompetenz*, která je vyjádřena v čl. 186 odst. 1 IPRG: "*Rozhodčí soud rozhoduje sám o své příslušnosti*".¹²⁹ V současnosti patrně i z dikce čl. R39 a R55 Kodexu CAS. Znamená to, že i přes platnou dohodu stran nelze automaticky považovat pravomoc za danou. Arbitrážní soud musí posoudit svou příslušnost z několika hledisek, zkoumat musí především platnost rozhodčí smlouvy a její rozsah. Rozsahem se myslí, zda při platné rozhodčí smlouvě, je daná osoba doložkou kryta, například jestli je členem FIFA a platí pro ni stanovy (*ratione personae*). Problém může nastat i s *ratione materiae*, proto je zkoumáno také. Některé federace mohou uznávat příslušnost CAS jen pro některé typy sporů, typicky pouze spory z dopingu či spory v souvislosti s Olympijskými hrami. V takových případech musí být zjištěno, zda lze věc vůbec projednat.¹³⁰ Srov. citované rozhodnutí z 23. ledna 2013, ve věci *Croatian Golf Federation v. Croatian Olympic Committee*, kde CAS zkoumal ustanovení stanov chorvatského olympijského výboru a dovedil, že předmětné ustanovení sice umožňovalo odvolání, ale jen za předpokladu, že spor bude souviset s Olympijskými hrami, což v daném případě nebylo splněno. Arbitrážní soud tedy dospěl k závěru, že není příslušný o odvolání rozhodnout z důvodu nedostatku *ratione materiae*.¹³¹

3.3.3 Způsob jmenování rozhodců CAS v kontextu jeho nezávislosti a nestrannosti

V případě CAS se lze dívat na jeho nezávislost a nestrannost z více pohledů. Prvním z nich bude institucionální nezávislost na jiných subjektech, v našem případě především sportovních organizacích, druhým pak nestrannost samotných rozhodců zapsaných v seznamu

¹²⁷ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Základy...*, s. 105

¹²⁸ FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online], s. 8, [cit. 26. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxr1apgbzpieh7-pdf.pdf>

¹²⁹ Švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém, ze dne 18. prosince 1987, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online], s. 9 - 12, [cit. 26. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxr1apgbzpieh7-pdf.pdf>

¹³¹ Rozhodčí nález CAS, ze dne 23. ledna 2013, 2012/A/2813, *Croatian Golf Federation v. Croatian Olympic Committee*, body 50 - 55

rozhodců. Již bylo zmíněno, že CAS byl zřízen jako nezávislý a nestranný orgán pro rozhodování sporů ve sportu na mezinárodní úrovni, od počátku byl ovšem problémem s úzkou vazbou na MOV.¹³² Následným vytvořením orgánu ICAS sice došlo k částečnému vyřešení této vazby, kritika ale trvá dodnes. Zůstává totiž stále otázkou ohledně jmenování rozhodců. I když vytvoření ICAS představuje určitou záruku větší nezávislosti, stále je nutné mít na paměti způsob, jakým se rozhodci na uzavřený seznam dostávají. Článek S6 a S7 Kodexu CAS vymezuje poměrně silné kompetence orgánu ICAS, mezi něž patří také jmenování rozhodců a mediátorů do uzavřených seznamů. Dané jmenování sice probíhá na návrh Členské komise CAS, ta je ovšem z velké části tvořena členy ICAS.¹³³ Tento samozřejmě vznikl jako orgán stojící vedle CAS s účelem kontrolovat jeho činnost, je ovšem problémem v tom, kdo se podílí na jmenování členů samotného ICAS, viz podkapitola 3.1 Organizační struktura CAS. V tomto ohledu lze určitě souhlasit s kritikou takového systému, např. Lisse.¹³⁴

Obhájit systém, kde se výrazným způsobem podílí například FIFA na jmenování členů ICAS, kteří následně mají výraznou kompetenci na jmenování samotných rozhodců, lze jen velmi těžko. Proto je vhodnější se zaměřit na možnosti, které by dané situaci mohly pomoci. Zcela nepochybně při jmenování členů chybí hráčský prvek, podíl sportovců na takto významné proceduře. Pokud jsou totiž sportovci povinni v případě sporu zvolit si rozhodce z uzavřeného seznamu, měla by jim být taková možnost jednoznačně dána. Vytvoření speciální organizace profesionálních sportovců, která by se podílela zhruba na jedné čtvrtině jmenovaných členů ICAS, by nezávislosti celého rozhodovacího procesu pomohlo. Podobný názor zastává i Hamerník, který v nedávném článku podotkl, že by sportovci měli vytvořit určitou skupinu, která by v této problematice prokázala iniciativu.¹³⁵

Trochu jinou oblastí je nestrannost konkrétních rozhodců CAS. Na tomto místě je třeba podotknout, že vždy bude velmi složité najít správné řešení, neboť zde výrazně zasahuje ono specifikum sportu a požadavek určité “volnosti” a “shovívavosti” pro sportovní prostředí. Pokud totiž v souladu s Kodexem CAS dbá sport na to, aby rozhodci měli prokazatelné zkušenosti ze sportovního prostředí, přehled o sportovním právu a všeobecné sportovní znalosti, tak jen velmi těžko se budou hledat takoví odborníci, kteří v minulosti nebyli přímo či nepřímo spjati se sportovními organizacemi, kluby či hráči. Samozřejmě, na druhé straně je

¹³² MAISNER, Martin a kol. *Základy...*, s. 130

¹³³ Code of sports-related Arbitration, čl. S6 a S7

¹³⁴ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Základy...*, s. 104

¹³⁵ HAMERNÍK, Pavel. *O proměnách a ambicích Rozhodčího soudu pro sport v pozici pomyslné soudní moci světového sportu*. [online] Právník, 2020, č. 9, s. 689, [cit. 24. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2020/9/1.Hamern%C3%ADk_673-691_9_2020.pdf

nutné myslet na základní, naprosto stěžejní právo na nestranný a nezávislý soud, zvláště v těch případech, kdy řízení před CAS vyplývá z doložek ve stanovách, které sportovec musí přijmout, pokud chce v dané federaci působit. Rozhodující orgány musí v otázce nestrannosti balancovat na velmi tenkém ledu, a ideální přístup lze hledat poměrně těžko.

4. Švýcarský federální tribunál a právní záruky před CAS

Před představením stanovisek ŠFT ohledně některých aspektů činnosti CAS, je vhodné uvést jedno z nejdůležitějších rozhodnutí posledních let v souvislosti s CAS, které vzešlo od ESLP. Jednalo se o případ *Mutu a Pechstein v. Švýcarsko*. Není cílem popisovat skutkový děj celého případu, který byl zejména u Pechstein velmi složitý, ale spíše na úvod kapitoly předložit stěžejní názory ESLP z tohoto rozhodnutí. ESLP konstatoval, že v daném případě Švýcarsko naplňuje *ratione personae*, a to i přesto, že CAS není zřízen podle veřejného práva. Švýcarský právní systém umožňuje přezkum nálezů před ŠFT, ten zamítl v předchozí fázi sporu podání Pechstein, tím dodal nálezu právní moc. ESLP tedy konstatuje, že *“činnost CAS může vyvolat odpovědnost Švýcarska podle Úmluvy”*¹³⁶ Co se týká použití čl. 6 Úmluvy, tak dovedl, že v daném případě řízení před CAS mělo splňovat záruky čl. 6 Úmluvy. Zároveň uvedl, že Arbitrážní soud vyhovuje pojmu ”soud” z čl. 6, zabýval se všemi atributy čl. 6 a dospěl k názoru, byť ne jednomyslnému, že CAS je nestranný a nezávislý rozhodčí soud, který naplňuje požadavky práva na spravedlivý proces v intencích Úmluvy. Nedostatek byl celým Senátem ESLP spatřován v nenaplnění záruky veřejného zasedání.¹³⁷ Právo na spravedlivý proces je obecnou podmínkou také pro rozhodčí řízení.¹³⁸ Na základě tohoto rozhodnutí ESLP můžeme konstatovat, že požadavky související s právem na spravedlivý proces musí být vnímány a respektovány i v řízeních před CAS. Také ŠFT se s touto oblastí musel ve své rozhodovací činnosti několikrát vypořádat.

4.1 Problematické aspekty pravomoci CAS

Pravomoc CAS je nejen častým tématem pro odbornou veřejnost, ale také předmětem námitek stran v rámci řízení. Nežřídkou jsme svědky toho, že se otázkou jeho pravomoci musí zabývat ŠFT. Již na začátek této problematiky je dobré uvést starší rozhodnutí ŠFT 120 II 155, kde se soud vyslovil tak, že každý, kdo vstoupí bez námitek ohledně podstaty sporu do rozhodčího řízení, s konečnou platností uznává pravomoc rozhodčího soudu a nelze se dovolávat jejího nedostatku před ŠFT.¹³⁹ Tímto rozhodnutím se tedy ŠFT vymezil i vůči budoucím případům souvisejícím s pravomocí CAS, a *contrario* z toho dovodíme, že je nutné namítat nedostatek pravomoci již v řízení před CAS a v souladu s Kodexem CAS.

¹³⁶http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/WebSearch/D5727361777C21ABC12583DA003AE701?openDocument&Highlight=0,

¹³⁷ Tamtéž

¹³⁸ RYŠAVÝ, Lukáš. *Nezávislost a nestrannost rozhodce*. Praha: C.H.Beck, 2018, s.31

¹³⁹ FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online], s. 25, [cit. 28. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxr1apgbzpieh7-pdf.pdf>

ŠFT se již několikrát vyjadřoval k postavení nižších orgánů sportovních federací příslušných k řešení sporů. Jde o oblast, která by měla primárně spadat do kompetence CAS, který jednak vždy rozhoduje o své pravomoci, zároveň však mohou strany před ním namítat nedostatek pravomoci orgánu, proti jehož rozhodnutí se odvolávají.

4.1.1 Přezkum příslušnosti orgánů FIFA, rozhodnutí ŠFT 4A_346/2021

Zajímavý případ řešil ŠFT ohledně sporu mezi fotbalovým trenérem a národním svazem. Národní svaz ukončil s trenérem předčasně spolupráci, na základě čehož se trenér domáhal vyplacení odškodného a očekávaných odměn před FIFA Players Status Committee (dále jen “PSC”).¹⁴⁰ Důležité pro případ bylo, že PSC uznal svou příslušnost případ rozhodnout na základě čl. 22 písm. c) a čl. 23 Regulations on the Status and Transfer of Players (dále jen “RSTP”), tedy vnitřní předpis FIFA, podle něhož má pravomoc rozhodovat o mezinárodních pracovních sporech mezi trenéry a svazy.¹⁴¹ RSTP žalobě částečně vyhověl, proto se svaz nejprve odvolal ke CAS, kde neúspěšně namítal nedostatek příslušnosti orgánu FIFA, a následně podal návrh na zrušení rozhodčího nálezu CAS u ŠFT s odkazem na čl. 190 odst. 2 písm. b) (je-li dán nedostatek příslušnosti). ŠFT zdůraznil, že mu přísluší posuzovat pouze příslušnost CAS (za předpokladu, že byla řádně a včas namítnuta již v tomto řízení), nikoli ovšem příslušnost orgánu FIFA jako první instance. V souvislosti s tím zopakoval, že takové orgány nejsou navíc rozhodčími soudy, ale jedná se o pouhé interní rozhodnutí dané organizace. Dále ŠFT dodal, že v daném případě by bylo možné napadnout nálezu jako porušení veřejného pořádku podle písm. e) předmětného ustanovení IPRG.¹⁴² Pokud tedy CAS potvrdí příslušnost konkrétního orgánu sportovní federace, tak má sportovní subjekt poměrně zúžené možnosti, jak proti domnělému nedostatku příslušnosti takového orgánu brojit.

V krátkosti lze ještě zmínit, že pravomoc samotného CAS přezkoumává ŠFT poměrně striktně. Pokud byla námítka vznesena již při arbitrážním řízení a následně namítána před ŠFT, tak švýcarský tribunál již několikrát nedostatek pravomoci CAS dovodil, srov. rozhodnutí ŠFT ze dne 7. června 2021.¹⁴³

¹⁴⁰ MAVROMATI, Despina. *Review of the jurisdiction of FIFA tribunals by the Swiss Federal Tribunal* [online], 9. března 2022, [cit. 16. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.sportlegis.com/2022/03/09/football-employment-contract-jurisdiction-of-the-cas/>

¹⁴¹ Regulations on the Status and Transfer of Players. [online] [cit. 6. ledna 2023]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/1b47c74a7d44a9b5/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-March-2022.pdf>

¹⁴² ŠFT, rozhodnutí ze dne 13. ledna 2022, 4A_346/2021

¹⁴³ ŠFT, rozhodnutí ze dne 7. června 2021, 4A_564/2020

4.1.2 Doložka ve stanovách FIFA neznamená automaticky pravomoc CAS

Článek 57 Stanov FIFA uvádí, že CAS řeší spory mezi FIFA, sportovními federacemi, organizacemi, ligami, kluby, hráči aj. Nastává otázka, zda taková doložka automaticky dává pravomoc CAS rozhodnout jakýkoli spor těchto subjektů, nebo je nutné, aby obdobné znění obsahovaly i stanovy konkrétního, hierarchicky nižšího, sportovního subjektu. Ze stávající judikatury CAS vyplývá, že čl. 57 nedává sám o sobě pravomoc CAS projednat a rozhodnout o napadeném rozhodnutí jiné sportovní organizace než FIFA, srov. rozhodnutí ze dne 9. září 2010, ve věci *Telecom Egypt Club v. Egyptian Football Association*.¹⁴⁴ Rozhodnutí sportovní organizace spadající pod FIFA lze napadnout pouze za předpokladu, že je právo na odvolání ke CAS výslovně zahrnuto také do stanov takové organizace, srov. rozhodnutí ze dne 28. února 2019, ve věci *DNN Sports Management LDA v. Baniyas Football Sports Club Company*.¹⁴⁵ Řekněme, že daný přístup relativně posiluje pozici doložek ve stanovách, neboť musí být obsaženy v podstatě na všech úrovních pyramidy sportovních subjektů. Je možno tedy konstatovat, že na tomto základě dochází k vyšší informovanosti ohledně případných budoucích sporů.

FIFA tuto oblast řeší ustanovením čl. 58 svých stanov, kde v odst. 3 “přikazuje” svým členům doložku o pravomoci implementovat do svých předpisů, a to až po úroveň klubů.¹⁴⁶

Problém, byť ne neřešitelný, může nastat ve sporech ze sportovních smluv. Povinnosti členů vůči FIFA zůstávají stejné, ovšem je třeba daleko podrobněji zkoumat rozhodčí smlouvu, přesněji řečeno rozhodčí doložku ve smlouvě mezi sportovními subjekty. ŠFT již před řadou let judikoval, jaké náležitosti na rozhodčí doložku pro pravomoc CAS vyžaduje. Rozhodující je vyjádření vůle stran, že chtějí převést pravomoc rozhodnout určité spory na rozhodčí soud, se současným vyloučením obecných soudů. Takový soud musí být buď určený, nebo minimálně určitelný. Pokud tedy sportovní subjekty, členové mezinárodní sportovní federace, uzavřou smlouvu s doložkou o pravomoci rozhodčího soudu, bude takový soud zcela jistě určitelný. Upozornil dále na přístup k neurčitým a nejasným doložkám. V rozsahu, ve kterém se nejasnost netýká povinných náležitostí, je třeba zabránit neplatnosti doložek tím, že jejich obsah se bude vykládat podle předpokládaného záměru stran, pokud by tyto jednaly v dobré víře.¹⁴⁷

V této souvislosti ŠFT rozhodoval ještě o případu, kde se spor týkal hráče a agenta, kteří spolu měli uzavřenou smlouvu o zastupování hráče s určeným finančním podílem pro agenta.

¹⁴⁴ Rozhodčí nález CAS, ze dne 9. září 2010, 2009/A/1910, *Telecom Egypt Club v. EFA*, bod 11

¹⁴⁵ Rozhodčí nález CAS, ze dne 28. února 2019, 2018/A/5782, bod 3

¹⁴⁶ Stanovy FIFA, s platností od 1. května 2022

¹⁴⁷ ŠFT, rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2011, 4A_246/2011, bod 2.2.3

Oba byli členové argentinské fotbalové asociace, tedy zároveň i FIFA. Zajímavostí bylo, že daná smlouva obsahovala doložku o tom, že jakýkoli spor bude podléhat jurisdikci obchodních argentinských soudů. Následný spor vznikl, poté co hráč s agentem smlouvu ukončil, a následně podepsal angažmá u nového fotbalového klubu. Agent nejprve žádal Hráčskou komisi FIFA, aby mu přiznala provizi z toho následného přestupu, ta se případem nezabývala. Agent uspěl až u CAS, který vyslovil pravomoc a rozhodl o povinnosti hráče zaplatit odpovídající provizi. Případ se následně dostal před ŠFT, kde bylo upozorněno na to, že smlouva mezi stranami sice obsahuje odkazy na FIFA a argentinskou fotbalovou asociaci, ale doložka nezmiňuje „rozhodčí soud“, a hráč, v tuhle chvíli odvolatel, namítal neexistenci rozhodčí smlouvy ve prospěch CAS. ŠFT zopakoval, že z rozhodčí doložky musí být patrná vůle stran předložit budoucí spor rozhodčímu soudu za současného vyloučení původní pravomoci orgánů státu. Následně se zabýval tím, jak vykládat projev takové vůle. Primárně by se měla zjišťovat skutečná vůle stran, teprve poté lze přistoupit k výkladu podle toho, jakou vůli mohly strany předpokládat ve chvíli podpisu smlouvy. ŠFT podle předpokladu došel k závěru, že smluvní ustanovení byla značně nepřehledná, ale nelze z nich dovodit vyloučení příslušnosti soudů, spíše naopak je nutné dát přednost skutečné vůli stran, které ve smlouvě explicitně počítaly s pravomocí obchodních soudů. Pravidla FIFA nebo národního svazu nemohou mít před takovou doložkou přednost.¹⁴⁸ ŠFT v tomto případě nález CAS zrušil pro nedostatek pravomoci. Na případu se ukázalo, že i přes implementaci doložek FIFA, je třeba dbát v konkrétních smlouvách na výslovná ustanovení, respektive ve sporech ze smluv mít výslovné přijetí rozhodčího soudu a vyloučení soudů obecných.

4.1.3 Povaha rozhodčích doložek obecně

Takový „příkaz“ ze strany největších sportovních asociací, aby rozhodčí doložky byly implementovány do předpisů nižších členských organizací, sebou logicky nese otázku, zda se opravdu jedná o dobrovolnou akceptaci podrobit případný spor CAS. Další otázkou může být, zda je pro sportovce vždy dostatečně jasné, čemu se při podpisu smlouvy či přístupových formulářů zavazují. V dnešní době sportovních agentů, obrovské profesionalizaci sportu, kdy se ve smlouvách klade důraz na ty nejmenší detaily, se může zdát, že mluvit o „vnucených“ nebo „nezřetelných“ doložkách je nadbytečné. Ovšem nezřetelné, možná lépe řečeno nedostatečně označené doložky, lze i v současnosti vidět u menších sportů, případně u menších klubů a asociací, nebo v rámci méně významných soutěží.

¹⁴⁸ ŠFT, rozhodnutí ze dne 22. ledna 2018, 4A_432/2017, body 3.2 a 3.3

ŠFT se v posledních deseti letech musel vypořádat s řadou případů, kde byl nález CAS problematický ohledně rozhodčí doložky zakládající pravomoc. Předně, ŠFT již dlouhodobě judikuje, že nehodlá příliš tolerovat krátké, často malým písmem vložené, rozhodčí doložky do mnohastránkových dokumentů, které musejí sportovci podepisovat, aby byli připuštěni do soutěže či se mohli stát členy organizace. ŠFT tak například zrušil nález CAS, ve kterém bylo rozhodnuto, že hokejista podpisem formuláře pro účast na Mistrovství světa souhlasil s doložkou ve formuláři ohledně příslušnosti CAS i ve sporech, které se samotným turnajem téměř nesouvisely, srov. rozhodnutí ŠFT ze dne 6. listopadu 2009.¹⁴⁹

S povahou a výkladem rozhodčích doložek souvisí další rozhodnutí ŠFT ze dne 28. května 2018.¹⁵⁰ Samotný spor začal mezi dvěma motoristickými organizacemi KMSC a KIAC, kdy se každá chtěla stát národní organizací v Kuvajtu a tím spadat pod Mezinárodní federaci motocyklistů (dále jen "FIM"). KIAC byl dlouhodobě uznán jako kuvajtský člen ve FIM, přesto KMSC podala v roce 2009 žádost o členství ve FIM. Dlouhodobý spor se vedl i před vnitrostátními soudy, kterými KMSC byla uznána za jedinou způsobilou organizaci k pořádání závodů v zemi. KMSC následně své žádosti k FIM několikrát zopakovala, bez odpovědi, proto se rozhodla případ předložit CAS. Požadavek byl vyloučení KIAC z FIM a přijetí KMSC, plus náhrada škody. CAS v otázce náhrady škody odmítl pravomoc, o zbytku ovšem rozhodl tak, že absence rozhodnutí FIM představuje odepření spravedlnosti a nařídil jí vydat rozhodnutí. FIM se s tímto rozhodnutím neztotožnila a případ předložila ŠFT, kde požadovala zrušení nálezu pro nedostatek pravomoci CAS. V tuhle chvíli začínal být případ zajímavý, neboť CAS opravdu rozhodoval o právech KMSC, který nebyl členem FIM, jejíž stanovy sice vylučovaly soudní řešení sporů a upravovaly výhradní pravomoc Arbitrážního soudu, jenže to se z pohledu FIM zdálo irelevantní. ŠFT již poněkolkrát ukázal, že u menších federací je k širokému výkladu ze strany CAS ohledně rozsahu doložky dosti velkorysý, naopak u větších federací typu FIFA, se postupuje obdobně jako u výkladu zákonů. ŠFT se zabýval zejména *ratione personae*, konkrétně otázkou, zda se může nepřímý nebo nečlenský subjekt spoléhat na stanovy FIM? Platná rozhodčí doložka ve stanovách pro pravomoc CAS, by se dle ŠFT měla vztahovat i na nečleny, respektive na ty, kteří o členství žádají nebo napadají rozhodnutí o zamítnutí žádosti o členství. Zejména s ohledem na rychlé vyřešení sporu, sjednocené rozhodování a právní jistoty subjektů, shledává takový výklad pro sportovní prostředí žádoucí.¹⁵¹

¹⁴⁹ ŠFT, rozhodnutí ze dne 6. listopadu 2009, 4A_358/2009, body 3.2.2 - 3.2.4

¹⁵⁰ ŠFT, rozhodnutí ze dne 28. května 2018, 4A_314/2017

¹⁵¹ MAVROMATI, Despina. *FIM v. KMSC. Arbitration clause in the statutes of a sports federation and Article 75 Swiss Civil Code*. [online], 2. dubna 2019, [cit. 13. ledna 2023]. Dostupné z:

4.1.4 Praktické důsledky rozlišování typu rozhodčího řízení

Rozdělení švýcarského rozhodčího řízení na vnitrostátní podléhající zákonu ZPO, a mezinárodní podle IPRG, může mít vliv i ve sporech sportovních. Na praktické důsledky u některých pracovních sporů mezi sportovními subjekty již bylo upozorněno, důležité to ovšem může být i v jiných případech. Předně je třeba upozornit, že ZPO v čl. 353 stranám umožňuje písemně vyloučit jeho ustanovení v rozhodčí smlouvě a docílit tak použití IPRG i na rozhodčí řízení vnitrostátní.¹⁵² Taková doložka podle judikatury ŠFT musí splňovat následující požadavky, písemnou formu, výslovné vyloučení ZPO a výslovné přijetí IPRG.¹⁵³

Pokud strany naplňují znaky rozhodčího řízení vnitrostátního, tak by při písemném vyloučení ZPO měly brát ohled na charakter sporu jako celku, zejména s ohledem na budoucí přezkum takového rozhodnutí. ZPO totiž poskytuje více důvodů pro napadení rozhodčího nálezu, například nepřiměřené náklady řízení, zjevné porušení práva, rozpor obsahu spisu se skutečností (svévole). Právě svévole CAS byla namítána před ŠFT, který se v rozhodnutí ze dne 7. května 2019 k praktickým důsledkům tohoto rozlišení vyjádřil. Bývalý generální tajemník FIFA Jerome Valcke brojil neúspěšně před CAS proti sankcím ze strany FIFA. Charakter sporu byl sice vnitrostátní, ale bylo písemně vyloučeno použití ZPO. Následně Valcke namítal u ŠFT svévolné rozhodnutí CAS. ŠFT zdůraznil praktické rozlišování obou typů rozhodčích řízení s tím, že IPRG neumožňuje Valckemu v daném případě napadnout nále z důvodu svévolného rozhodnutí předchozího orgánu.¹⁵⁴

4.2 Nestrannost a nezávislost CAS, právo být slyšen

Ani problematika nestrannosti a nezávislosti CAS se nevyhnula přezkumu ŠFT. Do této části práce byly vybrány dva případy, které z nedávné minulosti řešily zajímavé oblasti tohoto problému. Na úvod je třeba poznamenat, že až do níže uvedeného rozhodnutí nikdy nedošlo ke zrušení nálezu Arbitrážního soudu pro sport na základě namítané nestrannosti rozhodce. Ohledně nestrannosti a nezávislosti již bylo krátce pojednáno v předchozí kapitole, ale je třeba zopakovat, že posuzování nestrannosti rozhodců je v oblasti sportu nesmírně složitá úloha.

<https://www.sportlegis.com/2019/04/02/fim-v-kmsc-arbitration-clause-in-the-statutes-of-a-sports-federation-and-article-75-swiss-civil-code/>

¹⁵² Švýcarský zákon o civilním právu procesním, ze dne 19. prosince 2008, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵³ ŠFT, rozhodnutí ze dne 7. května 2019, 4A_540/2018, bod 1.3.3

¹⁵⁴ ŠFT, rozhodnutí ze dne 7. května 2019, 4A_540/2018, bod 1.7

4.2.1 Možnost námítky nestrannosti rozhodce CAS před ŠFT

V této souvislosti je třeba zmínit do jisté míry průlomové rozhodnutí ŠFT ze dne 22. prosince 2020. Před ŠFT se před dvěma lety dostal velmi zajímavý případ kvalitního čínského plavce Sun Yanga. První zvláštním bodem původního řízení bylo, že šlo o první případ před CAS od kauzy Pechstein, který byl veřejně projednán. Ovšem hlavním důvodem, proč případ zmiňuji je to, že poprvé v historii zrušil ŠFT náleze CAS z důvodu nedostatku nestrannosti rozhodce. Případ se týkal závažného dopingového prohřešku, Yangovi byl udělen osmiletý trest zákazu startu. Právní tým Yanga se rozhodl napadnout náleze z důvodu zaujatosti rozhodce, předsedy panelu odvolací divize Franca Fratiniho. Fratini se na svém twitterovém účtu nevybíravě několikrát vyjadřoval o čínských občanech v souvislosti s týráním zvířat v zemi, což okamžitě vyvolalo podezření ohledně nestrannosti. Příspěvky byly na Twitter napsány v období před řízením CAS, i v jeho průběhu. Sportovec v tomto případě nesplnil povinnost namítnout nezávislost a nestrannost před CAS.¹⁵⁵ Na podobné případy ovšem pamatuje IPRG v článku 190a, který umožňuje podrobit rozhodčí náleze přezkumu, pokud se dožadující strana dozvěděla o podstatných skutečnostech a důkazech, které v dřívějším řízení nemohla, i přes vynaložení náležité péče, použít.¹⁵⁶ ŠFT tento článek IPRG aplikoval i na případ Yanga a posuzoval, zda byla k dřívějšímu nalezení těchto příspěvků vynaložena náležitá péče ze strany odvolatele. CAS tvrdil, že Yang při takto výrazném hrozícím trestu mohl při náležité péči obsah příspěvků zjistit a námítku nestrannosti namítnout v souladu s Kodexem CAS bezodkladně poté, co by se o tom dozvěděl a dodal, že *”volba zůstat v nevědomosti a použít námítku v případě neúspěchu”*¹⁵⁷ je nepřijatelná. Yang tvrdil, že se jeho tým snažil získat veškeré informace o Fratini, ale nic podezřelého běžným způsobem vyhledat nešlo. ŠFT se opřel o názor znalce, který potvrdil tvrzení Yanga. ŠFT se požadavkem *”náležitá péče”* zabýval velmi podrobně. Došel k závěru, že i přes rozvoj komunikačních technologií, nelze po sportovcích požadovat, aby a priori předpokládali nestrannost rozhodce. I přesto, že dané tweety nesouvisely s rozhodčím řízením, ŠFT z nich dovedl, že prokazují zjevné předsudky vůči čínským občanům a objektivně opodstatňují pochybnosti o nestrannosti rozhodce.¹⁵⁸

Případ Yanga vzbuzuje zájem v několika ohledech. Zaprvé, je třeba si uvědomit, že teprve koncem roku 2020 došlo poprvé ke zrušení nálezu CAS z důvodu nestrannosti rozhodce. Dlouhodobě ŠFT operoval s požadavkem *”potřebné míry opatrnosti”*, respektive *”náležitá*

¹⁵⁵ <https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-318-2020>

¹⁵⁶ Švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém, ze dne 18. prosince 1987, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁷ ŠFT, rozhodnutí ze dne 22. prosince 2020, 4A_318/2020, bod 6.1

¹⁵⁸ ŠFT, rozhodnutí ze dne 22. prosince 2020, 4A_318/2020, body 5 - 8

péče” účastníka, který námitku podjatosti rozhodce uplatňoval. Nutno podotknout, že mnohdy šlo o případy, kde ŠFT ”podržel” CAS v souvislosti s minulostí a napojením rozhodce na tu kterou sportovní organizaci, často velmi správně. V takových případech musí soud poměřovat významnou zásadu nestrannosti se specifickými požadavky sportovního prostředí. ŠFT musí namítanou podjatost rozhodců CAS řešit z mnoha pohledů a zcela určitě to není jednoduchá pozice.

Yangův případ byl z hlediska důvodu, proč je dána obava z podjatosti, poměrně jasná. V tomto případě šlo o nenávislné příspěvky, často s rasovým podtextem. V danou chvíli ŠFT neměl na výběr, jednalo se o zcela odlišnou situaci, kdy často v minulosti zkoumal nestrannost z hlediska působení rozhodců v různých sportovních institucích. Pomohlo také ustanovení IPRG, které umožňuje použít takovou námitku z důvodu, že jí dříve před CAS použít nešlo, respektive se o ní nemohlo vědět. Mírné pochybnosti lze mít ohledně použití testu ”náležité péče”. V případě sportovce (Yanga), který pro očištění svého jména dělal všemožné, se těžko věří tomu, že by se svým právním týmem nedohledal takto závažnou vadu na řízení CAS. S vysokou pravděpodobností zde sehrála výraznou roli závažnost zveřejněných tweetů, nikoli změna náhledu ŠFT na test ”náležité péče”, proto v budoucnu nelze očekávat narůst případů, kde by se pro nestrannost rozhodce rušil nálezný CAS.

4.2.2 Nezávislost CAS na FIFA

Fotbalové spory tvoří většinu případů před CAS, proto je institucionální nezávislost na FIFA pod ještě větším tlakem veřejnosti, než je to tomu vůči ostatním sportovním federacím. Nezávislostí CAS na FIFA se ŠFT zabýval v souvislosti s případem *Lazutina and Danilova v. IOC*, které se institucionální nezávislostí CAS zabývalo, tehdy šlo o vliv MOV.¹⁵⁹

ŠFT se v poslední době k této oblasti vyjádřil v rozhodnutí ze dne 20. února 2018, kdy se odvolatel domáhal zrušení nálezu CAS, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí FIFA o úplném zakázání tzv. *third party ownership* (TPO). ŠFT se v daném rozhodnutí nejprve zabýval legitimitou CAS, neboť nejprve bylo namítnuto, že CAS není rozhodčím soudem ve smyslu Newyorské úmluvy a jeho pravomoc je založena na nezákonné, vnucené doložce ve stanovách FIFA, v souvislosti s tím se užilo výrazu ”mafíánská”. Následně vyzval ŠFT, aby provedl rozbor postavení FIFA k CAS, neboť případ *Lazutina* se týkal MOV, a v souvislosti s FIFA ještě proveden nebyl. S upozorněním, že FIFA je jeho výrazným finančním přispěvatelem a

¹⁵⁹ Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 27. května 2005, *Lazutina and Danilova v. IOC*

pravidelným “klientem”. ŠFT v této souvislosti připomenul rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora, který v případě *Pechstein v. ISU* po podrobném zkoumání potvrdil CAS jako skutečný, nezávislý a nestranný rozhodčí soud, čímž dal za pravdu předchozí judikatuře ŠFT. Na tomto místě ŠFT konstatoval, že na své ustálené praxi nehodlá nic měnit, respektive by musely být předloženy pádné argumenty ohledně odlišného vlivu jiných sportovních federací a FIFA, aby postavení CAS vůči ní přehodnotil. Dodal k tomu, že CAS je nedílnou, těžko nahraditelnou součástí sportovního světa. Co se týká námitky ohledně financí, ŠFT zdůraznil, že se jedná o každoroční příspěvek na pokrytí nákladů, které platí i další sportovní organizace, nehledě na to, že příspěvek FIFA ve výši 1,5 milionů švýcarských franků je o poznání nižší než příspěvek MOV. ŠFT neshledává žádný rozpor v tom, aby sportovní organizace tímto způsobem finančně pokrývaly náklady CAS.¹⁶⁰ ŠFT tak s odkazem na již poměrně staré rozhodnutí Lazutina analogicky dospívá k názoru, že postavení MOV a FIFA vůči CAS není třeba výrazněji odlišovat. Nelze považovat takový přístup za zcela ideální, zejména s ohledem na rozdílný charakter sporů, ve kterých obvykle figuruje MOV a FIFA. Fotbalové spory sebou přináší daleko více kontradiktorních sporů, kdy FIFA má velký osobní zájem na výsledku ve věci, často se jedná o peněžní kompenzace apod. Na druhou stranu lze uvést, že slovní spojení “většina případů před CAS souvisí s fotbalem” neznamená, že v řízení vždy figuruje FIFA, právě naopak, často se jedná o fotbalové kluby či kontinentální federace typu UEFA. Přesto se lze domnívat, že na postavení FIFA vůči CAS by měly být v budoucnu kladeny vyšší nároky. Totéž mimochodem platí ohledně FIFA a jejího dominantního postavení v celém fotbale.

4.2.3 Právo být slyšen

Dalším projevem práva na spravedlivý proces je právo účastníka řízení být slyšen. Právo být slyšen vychází z toho, že stranám musí být dána možnost věc projednat před rozhodci a vypořádat se všemi důležitými skutečnostmi.¹⁶¹ IPRG zásadu upravuje v čl. 182 odst. 3, kterým zaručuje nárok na slyšení před rozhodčím soudem v rámci rozhodčího řízení. CAS se několikrát v souvislosti s právem být slyšen vyjádřil v tom smyslu, že je považováno za základní, fundamentální zásadu, která musí být respektována nejen na půdě CAS, ale v rámci všech sportovních federací a jejich vnitřních rozhodovacích procesů.¹⁶²

¹⁶⁰ ŠFT, rozhodnutí ze dne 20. února 2018, 4A_260//2017, body 3.1.1 - 3.4.3

¹⁶¹ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Základy...*, s. 71 - 72

¹⁶² Rozhodčí nález CAS, ze dne 20. června 2011, 2010/A/2275, *Croatian Golf Federation v. European Golf Association*, body 29 - 31

Pod právo být slyšen nutně nespadá nárok na ústní jednání před soudem, nýbrž možnost ovlivnit průběh takového řízení. Kodex CAS nezaručuje účastníkům řízení právo na ústní jednání, což jednoznačně vyplývá z jeho čl. R57, rozhodci mohou v případě dostatečného počtu informací a důkazů rozhodnout o nevyhlášení ústního jednání.¹⁶³ CAS toto potvrzuje i ve své judikatuře, uveďme jeho rozhodnutí z 10. listopadu 2020 ve sporu mezi množstvím fotbalových klubů. V tomto rozhodnutí se mimo jiné musel vypořádat s námitkou odepření práva být slyšen, neboť uspořádal slyšení prostřednictvím videokonference. K tomuto uvedl, že mu jednak takový postup umožňuje čl. R44.2 Kodexu CAS, navíc právo na ústní jednání Kodex CAS stranám nezaručuje, proto je dle něho v tomto případě taková námitka neopodstatněná.¹⁶⁴ O to větší nároky jsou na CAS kladeny ohledně dostatečného prošetření věci a konzultací se stranami před tím, než se rozhodnou ohledně vyhlášení ústního jednání, předseda panelu může žádat federaci, které se předmětné napadené rozhodnutí týká, aby zaslala sdělení a informace ohledně případu, strany jsou také důkladně informovány v souvislosti s možnými výsledky, viz citovaný čl. R57. Článek R57 dále, i zřejmě v návaznosti na kauzu Pechstein, obsahuje právo fyzické osoby jako účastníka řízení žádat o veřejné jednání, vyhovět by se mělo zejména tehdy, pokud jde o disciplinární řízení.

Součástí práva být slyšen je možnost předkládat a provádět důkazy v souladu s procedurálními pravidly. Na závěr je tedy vhodné dodat, že již samotný způsob přijetí odvolání a pravidla Kodexu CAS pro následující postup, je v intencích tohoto práva poměrně zohledňován. Konkrétně jde o povinnost odvolatele dodat k odvolání, již v práci zmíněné, *tzv. Appeal brief*, kde je třeba odvolání náležitě odůvodnit a označit důkazy, a povinnost odpůrce dodat ve lhůtě *tzv. Answer*, kde má uvést obdobné náležitosti, které svědčí v jeho prospěch. Z tohoto vyplývá, že již v počáteční fázi, zejména pomocí těchto dvou podání, účastníci spoluurčují povahu řízení, tím také předurčují, do jaké míry budou moci býti následně v řízení aktivní.

4.3 Shrnutí přístupu ŠFT

Možnost přezkumu ze strany ŠFT dává možnost účastníkům brojit proti občas volně interpretovaným pravidlům CAS. Snahou bylo vybrat ty nejpodstatnější oblasti, kterými se ŠFT v posledních letech v souvislosti s CAS zabýval. Otázka pravomoci je klíčem pro celé řízení, proto se nejvíce případů týká právě jí. ŠFT poměrně prozíravým způsobem nechává určitou

¹⁶³ Code of sports-related arbitration..., čl. R57

¹⁶⁴ Rozhodčí nález CAS, ze dne 10. listopadu 2020, 2019/A/6463, bod 93

volnost rozhodčím doložkám, ovšem současně s tím zcela jasně vymezuje podmínky, které musí být splněny. Rozhodčí doložka musí být určitá, zřetelná a správně vymezená co do určitosti budoucího příslušného orgánu. Princip právní jistoty posiluje požadavek existence doložky ve stanovách a formulářích napříč celou pyramidovou strukturou sportovních organizací. Z hlediska nestrannosti a nezávislosti, se přístup ŠFT zdá být poněkud zdrženlivější, neboť případů, kdy se uchýlil k jasnějším instrukcím pro CAS, bylo relativně málo. Za zcela zásadní lze považovat problematiku institucionální nezávislosti CAS na jiných sportovních organizacích, zejména na FIFA. V budoucnu bude nepochybně tato otázka ŠFT řešena podrobněji, neboť charakter sporů, v nichž figuruje FIFA jako strana, bývá mnohdy velmi kontradiktorní. Ve spojení s vlivem FIFA na jmenování členů ICAS, kteří následně určují uzavřený seznam rozhodců, se jedná o dvě nejspornější otázky ohledně fungování celého CAS.

Závěr

Diplomová práce na téma “Mezinárodní sportovní arbitráž a řešení sporů” se zabývala problematikou rozhodování sporů souvisejících se sportem, s důrazem na činnost Mezinárodní sportovní arbitráže. Po úvodní kapitole, ve které práce poskytla základní vymezení vztahu sportu a práva či problematiky sportovních norem, se již zbytek práce týkal přímo či nepřímo sporů v oblasti sportu a možnostmi jejich řešení.

Je naprosto patrné, že sportovní prostředí napříč celým světem tíhne k mimosoudním řešení vzniklých sporů. Dané tvrzení je demonstrováno ve druhé kapitole, kde je k jednotlivým mimosoudním metodám řešení nastíněno jejich praktické využití ve sportu, které se týká především zahraničí. Každá z uvedených metod má ve světě sportu své místo, přesto lze spatřovat dominantní postavení rozhodčího řízení, zejména s ohledem na postavení Mezinárodní sportovní arbitráže, jako vrcholného orgánu pro řešení sporů ve sportu mezinárodní úrovně.

V souvislosti s řešením sporů v rámci mezinárodního sportu a samotnou činností Mezinárodní sportovní arbitráže, má nezastupitelnou pozici švýcarský právní řád a soudní systém. Stěžejní právní úpravou pro sportovní svět jsou tři švýcarské zákony, ZGB, IPRG a ZPO, které sportovním federacím a sportovním subjektům poskytují tolik žádané a potřebné prostředí, ve kterém mohou svědomitě, v poměrně benevolentních, ovšem jasně stanovených mantinelech, upravovat a regulovat specifickou oblast sportu. Většina případů před sportovní arbitráží v Lausanne je vyhodnocena jako mezinárodní rozhodčí řízení s místem konání ve Švýcarsku, proto, vzhledem k *lex arbitri*, hraje nejvýznamnější roli zákon IPRG, který ve svých ustanoveních určuje rámec pro pravidla Mezinárodní sportovní arbitráže a obsah jejího Kodexu. V práci jsou dále vymezeny některé aspekty mezinárodního rozhodčího řízení, které Mezinárodní sportovní arbitráž, až na omezení vůle stran u volby práva rozhodného ve věci samé před odvolací divizí, též naplňuje.

V rámci diplomové práce byly položeny tři výzkumné otázky, přičemž si na každou z nich můžeme, s menšími výhradami, odpovědět kladně. První výzkumná otázka zněla, *zda současný systém rozhodování sporů dostatečně odráží specifikum mezinárodního sportovního prostředí?* Specifika mezinárodního rozhodčího řízení ve sportu do značné míry pomáhá zvládat charakter švýcarského právního řádu. Zcela určitě nelze ignorovat kritiku, ať již odborné veřejnosti či dokonce zahraničních soudů, proto neustále dochází k vývoji uvnitř Mezinárodní sportovní arbitráže, ať již jako reakce na kritiku, nebo v souvislosti s vývojem judikatury Švýcarského federálního tribunálu nebo výjimečných rozhodnutí Evropského soudu

pro lidská práva. S vědomím náročnosti dané oblasti, lze konstatovat, že současný systém, na jehož vrcholu stojí jediný, sportovním prostředím uznávaný, orgán pro konečné rozhodování, je ideálním řešením, které je třeba již pouze zdokonalovat.

Další výzkumná otázka se týkala pravomoci, tedy, *zda je dána pravomoc Mezinárodní sportovní arbitráže?* Problematika pravomoci Mezinárodní sportovní arbitráže spočívá v souladu řízení s IPRG, výjimečně ZPO, a v existenci rozhodčí smlouvy, nejčastěji formou rozhodčí doložky. Založení samotné pravomoci pak nejčastěji představuje vložení takové doložky do smluv či stanov sportovních organizací. Mezinárodní sportovní arbitráž, často s pomocí činnosti Švýcarského federálního tribunálu, postupem času vymezila základní obsahové požadavky takových doložek. Důraz se klade na její určitost a implementaci napříč všemi sportovními organizacemi v hierarchické struktuře. Pravomoc Mezinárodní sportovní arbitráže je tedy dána, a v souladu se švýcarským právem také vykonávána a přezkoumávána.

Poslední výzkumná otázka měla odpovědět na to, *zda činnost Mezinárodní sportovní arbitráže naplňuje vybrané atributy práva na spravedlivý proces?* V souvislosti s některými atributy práva na spravedlivý proces bylo nastíněno rozhodnutí ESLP, ve kterém se soud vyslovil, že zejména u řízení na základě doložek ve stanovách, by mělo být dbáno na článek 6 Úmluvy. Na základě tohoto rozhodnutí můžeme sledovat snahu daným připomínkám vyhovět, například možnost stran požadovat veřejné projednání věci, což se nyní děje i z praktického hlediska, viz případ Yang. Co se týká práva být slyšen, tak nebylo shledáno závažnějších problémů. Nejpálčivější otázkou je nezávislost a nestrannost. Nestrannost samotných rozhodců bude vždy potřebovat zohlednění specifičnosti sportovního prostředí a požadavků na jmenování do seznamu rozhodců, zato institucionální nezávislost by mohla být řešena důrazněji. V práci bylo upozorněno na chybějící hráčský prvek v otázce jmenování členů ICAS, kteří následně mají značný vliv na podobu seznamu rozhodců. Zdá se, že variantou by mohla být reforma tohoto jmenování s tím, že by jí byl tento hráčský prvek dodán, ideálně ve formě hráčské asociace, která by jmenovala patřičný počet členů. Danou oblast je třeba brát vážně, neboť i s ohledem na poměrně kontradiktorní povahu sporů, ve kterých bývá stranou řízení FIFA, je rozhodně potřebné se problémem zabývat. I přes tento nedostatek, si můžeme také na třetí výzkumnou otázku odpovědět kladně, s tím dodatkem, že při vynaložení určité aktivity, může být daný systém restrukturalizován do ještě vhodnější podoby. Z tohoto pohledu mám za to, že cílů práce, tedy poskytnout ucelený pohled na způsoby řešení sporů ve sportu a na činnost Mezinárodní sportovní arbitráže, bylo dosaženo.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- BELOFF, Michael a kol. *Sports Law*. Oregon: Hart Publishing, 2000, 309 s.
- BLACKSHAW, Ian. *Sport, Mediation and Arbitration*. Haag: T.M.C Asser Press, 2009, 557 s.
- DAVID, Paul. *A Guide to the World Anti-Doping Code: A Fight for the Spirit of Sport*, 2. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2013, 398 s.
- DRLIČKOVÁ, Klára. *Vliv legis arbitri na uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu*. Masarykova univerzita, 2013, 204 s.
- GÁBRIŠ, Tomáš. *International and European Sports Law. Textbook*, Bratislava, 2015, 150 s.
- GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálnom športe*. Praha: Leges, 2021, 263 s.
- HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007, 142 s.
- HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody řešení sporů*. Praha: Leges, 2017, 168 s.
- HRNČIŘÍOVÁ, Miluše, VALENTOVÁ, Lucia. *Judiciální trendy v mimosoudním řešení přeshraničních sporů*. Praha: Leges, 2016, 176 s.
- JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 112 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, 278 s.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Masarykova Univerzita, Fakulta sportovních studií, 2012, 318 s.
- KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, 182 s.
- LISSE, Luděk. *Sportovní právo, rozhodování sporů ve sportu*, Praha: C.H.Beck, 2020, 282 s.
- MAISNER, Martin a kol. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, 156 s.
- MALACKA, Michal, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé a procesní. Úvod do studia mezinárodního práva soukromého a rozhodčího řízení*. 2. vydání, Praha Leges, 2021, 360 s.
- RYŠAVÝ, Lukáš. *Nezávislost a nestrannost rozhodce*. Praha: C.H.Beck, 2018, 221 s.
- ŠÍNOVÁ, Renáta, PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana a kol. *Civilní proces. Řízení sporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem*, Praha: C.H.Beck, 2016, 384 s.

TIELL, Bonnie, CEBULA, Kerri. *Governance in sport. Analysis and Application*. Human Kinetics, 2021, 329 s.

Odborné články

BADDELEY, Margareta. *The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn*. Springer [online] 2019, roč. 20, č. 3, 15 s. [cit. 4. ledna 2023], Dostupné z: [https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40318-019-00163-](https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40318-019-00163-6.pdf?pdf=button%20sticky)

6.pdf?pdf=button%20sticky

HAMERNÍK, Pavel. *O proměnách a ambicích Rozhodčího soudu pro sport v pozici pomyslné soudní moci světového sportu*. [online] Právník, 2020, roč. 159, č. 9, s. 673 – 691, [cit. 14. ledna 2023]. Dostupné z:

https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2020/9/1.Hamern%C3%ADk_673-691_9_2020.pdf

JANÁK, Jiří. *Kauza Pechstein. Revoluce ve sportovní arbitráži se zatím nekoná*. [online] 28. prosince 2016, [cit. 6. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kauza-pechstein-revoluce-ve-sportovni-arbitrazi-se-zatim-nekona-103979.html>

LISSE, Luděk. *Mezinárodní a národní sportovní arbitráž a její aktuální otazníky*. [online] 26. listopadu 2018, [cit. 1. ledna 2023]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/mezinarodni-a-narodni-sportovni-arbitraz-a-jeji-aktualni-otazniky-108438.html>

PAULY, Jan. *K základním otázkám tzv. Sportovního práva*. [online], Právnícké listy, 2018, č. 2, s. 8-14 [cit. 1. listopadu 2022]. Dostupné z:

https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/31261/1/Pravnicke_listy_02_18-2_Pauly.pdf

Právní předpisy

Švýcarský občanský zákoník, ze dne 10. prosince 1907, ve znění pozdějších předpisů

Švýcarský zákon o civilním právu procesním, ze dne 19. prosince 2008, ve znění pozdějších předpisů

Švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém, ze dne 18. prosince 1987, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 202/2012 Sb., Zákon o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 216/1994 Sb., Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura CAS

Rozhodčí nález CAS, ze dne 12. října 2009, 2009/A/1781 *FK Siad Most v. Clube Esportivo Bento Gonçalves*

Rozhodčí nález CAS, ze dne 17. února 2020, 2018/A/6045, *M.H.T Fernandes v. Lokomotiv Moscow*

Rozhodčí nález CAS, ze dne 23. ledna 2013, 2012/A/2813, *Croatian Golf Federation v. Croatian Olympic Committee*

Rozhodčí nález CAS, ze dne 10. září 2010, 2009/A/1910, *Egypt Telecom Club v. EFA*

Rozhodčí nález CAS, ze dne 28. února 2019, 2018/A/5782, *DNN Sports Management LDA v. Baniyas Football Sports Club Company*

Rozhodčí nález CAS, ze dne 20. června 2011, 2010/A/2275, *Croatian Golf Federation v. European Golf Association*

Rozhodčí nález CAS, rozhodnutí ze dne 10. listopadu 2020, 2019/A/6463

Judikatura Švýcarského federálního tribunálu

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 27. května 2005, *Lazutina and Danilova v. IOC*

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 29. června 2017, 4A_600/2016, *Platini v. FIFA*

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 13. ledna 2022, 4A_346/2021

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 6. listopadu 2009, 4A_358/2009

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 7. června 2021, 4A_564/2020

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2011, 4A_246/2011

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 22. ledna 2018, 4A_432/2017

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 6. listopadu 2009, 4A_358/2009

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 28. května 2018, 4A_314/2017

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 7. května 2019, 4A_540/2018

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 22. prosince 2020, 4A_318/2020

Švýcarský federální tribunál, rozhodnutí ze dne 20. února 2018, 4A_260//2017

Dokumenty publikované na internetu

Arbitration Rules CAS Anti-Doping Division, [online] [cit. 6. ledna 2023] Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_ADD_Rules__2021_.pdf

CAS BULLETIN. [online], s. 8, [cit. 8. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2015_2_internet_.pdf

Code of sports-related Arbitration. [online] [cit. 29. prosince 2022] Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022__EN_.pdf

Collective Bargaining Agreement. Table of contents. [online] [cit. 5. ledna 2023] Dostupné na: <https://cosmic-s3.imgix.net/3c7a0a50-8e11-11e9-875d-3d44e94ae33f-2017-NBA-NBPA-Collective-Bargaining-Agreement.pdf>

Dodatkový protokol k Antidopingové úmluvě. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z: https://www.antidoping.cz/documents/evropska_antidopingova_umluva_dodatkovy_protokol.pdf

Evropská antidopingová úmluva. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z: https://www.antidoping.cz/documents/evropska_antidopingova_umluva.pdf

Evropská úmluva o ochraně lidských práv. [online] [cit. 2. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

FIFA Documents. *CAS: Leading cases in football (CAS jurisdiction)*. [online] [cit. 26. prosince 2022]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/47a472b21e31f02c/original/gxoerlxxr1apgbzpieh7-pdf.pdf>

FIFA Stanovy. [online] [cit. 15. ledna 2023]. Dostupné z: https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf

KOLEV, Boris. *Lex Sportiva and Lex Mercatoria. The International Sports Law Journal*, [online], 2008, č. 1-2, s. 2-6 [cit. 28. října 2022]. Dostupné z: https://www.academia.edu/34358562/LEX_SPORTIVA_AND_LEX_MERCATORIA

MCINNES, Stuart. *User Guide to the Court of Arbitration for Sport*. [online] [cit. 8. ledna 2023] Dostupné z: <https://media.squirepattonboggs.com/pdf/misc/User-Guide-to-the-Court-of-Arbitration-for-Sports-Booklet.pdf>

Regulations on the Status and Transfer of Players. [online] [cit. 6. ledna 2023]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/1b47c74a7d44a9b5/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-March-2022.pdf>

RIGOZZI, Antonio, BESSON, Sébastien, MCAULLIFE, William. [online] *International Sports Arbitration*. [cit. 6. ledna 2023] Dostupné z: <https://lk-k.com/wp-content/uploads/rigozzi-besson-mcaulliffe-international-sports-arbitration-GAR-2016.pdf>

WADA. World Anti-doping Code. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z: <https://www.wada->

ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_2021_code_november_2019_v._wada_2021_code_june_2020_final_-_english.pdf

Internetové stránky

Code du Sport. [online], [cit. 26. listopadu 2022] Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006071318>

Fédération Internationale de Football Association. [online], [cit. 26. října 2022]. Dostupné z: <https://www.fifa.com/>

Fritz Soergel interview. [online], [cit. 2. prosince 2022] Dostupné z: <https://www.tennisnet.com/news/dopingexperte-fritz-soergel-nadal-unter-dauerverdacht>

International Ice Hockey Federation. [online], [cit. 26. října 2022]. Dostupné z: <https://www.iihf.com/>

International Olympic Committee. [online], [cit. 26. října 2022], Dostupné z: <https://olympics.com/ioc>

MAVROMATI, Despina. *FIM v. KMSC. Arbitration clause in the statutes of a sports federation and Article 75 SCC* [online], 2. dubna 2019, [cit. 13. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.sportlegis.com/2019/04/02/fim-v-kmsc-arbitration-clause-in-the-statutes-of-a-sports-federation-and-article-75-swiss-civil-code/>

MAVROMATI, Despina. *Review of the jurisdiction of FIFA tribunals by the Swiss Federal Tribunal* [online], 9. března 2022, [cit. 16. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.sportlegis.com/2022/03/09/football-employment-contract-jurisdiction-of-the-cas/>

Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu. [online] [cit. 25. prosince 2022] Dostupné z: https://www.antidoping.cz/documents/mezinarodni_umluva_proti_dopingu_ve_sportu_UNESCO.pdf

SVATOŠ, Martin. *Mediátor nejdůležitějším hráčem NHL, aneb s mediací nejdál dojdeš.* [online], 14. ledna 2013, [cit. 5. listopadu 2022] Dostupné z: <https://svatosmartin.blog.respekt.cz/mediator-nejuzitecnejsim-hracem-nhl-aneb-s-mediaci-nejdal-dojudes-ii/>

WADA Code Review. [online] [cit. 28. prosince 2022] Dostupné z: <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/world-anti-doping-code/code-review>

Ostatní internetové stránky

<https://www.acerislaw.com/sports-arbitration-certain-unique-features-and-the-court-of-arbitration-for-sport-the-cas/>

http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/WebSearch/D5727361777C21ABC12583DA003AE701?openDocument&Highlight=0

<https://www.swissarbitrationdecisions.com/>

<https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-318-2020>

<https://www.swissarbitration.org/swiss-arbitration/swiss-arbitration-laws/>

<https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>

<https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>

<https://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>

<https://www.tas-cas.org/en/arbitration/liste-des-arbitres-liste-generale.html>

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Statistics_2021.pdf

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o způsobech řešení sporů na poli mezinárodního sportu, se zaměřením na činnost Mezinárodní sportovní arbitráže. V úvodu práce je vymezen vztah sportu a práva, včetně pojmu tzv. sportovního práva a problematiky sportovních norem. Dále se již práce týká jednotlivých způsobů řešení sporů, v rámci nichž má výsadní postavení Mezinárodní sportovní arbitráž.

Ohledně Mezinárodní sportovní arbitráže se práce zabývá nejprve její organizační strukturou, posléze samotnou činností, právními atributy, vlivem švýcarského právního řádu, otázkou pravomoci, nestrannosti a některých dalších problematických aspektů. V souvislosti s tímto, je tedy poukázáno na výhody, které mezinárodnímu sportovnímu prostředí poskytuje švýcarské právo, na důvody rozlišování vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení, včetně otázky práva rozhodného pro řízení před Mezinárodní sportovní arbitráží.

Poslední část práce se poté zabývá rolí Švýcarského federálního tribunálu, který je nadán pravomocí přezkoumávat nálezy Mezinárodní sportovní arbitráže. Důraz je kladen na zajímavé otázky ohledně pravomoci, rozhodčích doložek, nestrannosti orgánu, nestrannosti rozhodců či dalších práv účastníků řízení. Švýcarský federální tribunál v posledních letech rozhodoval o řadě důležitých případů, kterými pokračoval v objasňování pravidel řízení před Mezinárodní sportovní arbitráží nebo v hledání souladu takových pravidel se švýcarskými zákony.

Abstract

This thesis deals with the issue of the possible ways of solving legal disputes in the area of international sport and it is mainly concentrated on the activity of International Sport Arbitration. In the introduction of the thesis, the relationship between sport and law is described there, including the term of *sport law* and the topic of the sport norms. Then, the thesis concerns to the individual ways of solving disputes, where the International Sport Arbitration has its major position.

Concerning the International Sport Arbitration, the thesis deals with its organisation structure first, then it describes its activity itself, legal attributes, the influence of Swiss legal system, the issue of competence, impartiality and some other problematic aspects. Concerning this, some advantages provided to the area of international sport by Swiss law and the reasons of making differences between the national and international arbitration including the issue of the relevant legal system for the proceeding before the International Sport Arbitration are meant there.

Last, but not least, the last part of the thesis deals with the role of Swiss Federal Tribunal, which has a competence to make judicial reviews of the decisions of the International Sport Arbitration. It is mainly concentrated on some interesting questions concerning the competence, arbitration clauses, impartiality of the body, impartiality of the arbitrators or another rights of the participants of the proceeding. In few previous years, the Swiss Federal Tribunal have made decisions in a lot of important cases, which played important role in the process of making the rules of proceeding before the International Sport Arbitration clearer or looking for its compliance with the Swiss laws.

Klíčová slova

Mezinárodní sportovní arbitráž, sportovní právo, sportovní normy, řešení sporů ve sportu, mezinárodní rozhodčí řízení, lex arbitri, pravomoc, nestrannost,

Key words

Court of Arbitration for sport, sports law, sport norms, dispute resolution in the sports law, international arbitration, lex arbitri, jurisdiction, impartiality